

DE P O N D E R I B V S,
 N U M M I S E T M E N S V R I S
 L I B R I Q V I N Q V E.

*De Ponderibus & nummis ferreis, æreis, &
 argenteis,*

L I B E R P R I M V S.

Nummi plerunque sunt ærei, argentei, vel aurei. Sed tum æreorum, tum aureorum nummorum pretium *πρὸς ἀργυρισμῶ λόγον* referemus, quoties rei series postulabit, ut non tam de ponderibus quam de nummis aut de vtrisque coniunctim agamus.

I.

Minutulum Gemmulariorum est pondus, quo peculiariter utuntur inclusores ad vinum, & ad minutissimas vsque minutias omnia ressecantes, quod quidem est sexta tantum ac trigesima grani Romani pars. Itaque duo millia ducenta & duodeseptuaginta minutula Gemmulariorum drachmam Atticam pendent. Cæterum, ne cui ridicula videatur, & *ἀδιώατο* vnius granuli in tot portiunculas dissectio, dicam, quod ego oculis meis vidi. Est in hac vrbe (quam Sedanum vocamus) artifex, qui balances adeo iustas sibi concinnauit, ut ad quadringentesimam grani particulam in alteram partem propendeant. Assumptum enim filum aureum vnius grani pondus

A

æquans

æquans facile erat illi, in quot lubebat partes, diffecare. Idem torno subtilissimo conficiebat ex ebore primum scacos grandiores, quibus ad lusum commode uti licebat; deinde ad eorum proportionem alios leuiore. Continet ludus ille capita in vniuersum triginta duo, ea cum suo vasculo eburneo, in quo includebantur, pendebant tantum dimidiam grani partem. Quin & alios his duplo leuiore scacos confecit, qui cum suo vasculo pendebant tantum quartam grani partem. Est & alter ludus constans paxillis (quas vulgo quillas vocamus) nouem & vno globulo. Huiusmodi ludos duos tanta arte fabricatus erat idem artifex, vt horum alter cum suo vasculo octauam tantum, alter cum suo itidem vasculo non nisi trigessimam secundam grani partem penderet. Habebat enim ille bracteas aureas plures, quarum aliæ dimidiam, aliæ quartam, aliæ octauam, aliæ decimam sextam, aliæ trigessimam secundam (& sic deinceps) grani partem pendebant. Erant tamen tum scaci, tum paxilli nigro panno impositi non modo visibiles, sed ita affabrefacti, vt eorum quoque singulæ partes aliæ ab aliis commode internoscerentur.

II.

Vltimus quadrans, Ἐχάτη κοδράντης est nummus æreus tantuli pretii, vt vix duodecimam Attici grani argentei partem æquaret. Itaque septem grana Romana argentea nonaginta sex huiusmodi quadrantes efficiunt. Octingenti, inquam, sexaginta quatuor istiusmodi quadrantes pretium Atticæ drachmæ non superant. Hesy chius enim ait, hunc quadrantem esse quartam follis ærei partem. Ἐχάτη, inquit, κοδράντης τὸ τέταρτον τὸ φάλλεως. Idem: Κοδράντης τὸ πᾶν, ἢ τέταρτον τὸ φάλλεως, scribendum φάλλεως, hoc est, Κοδράντης est cuiuslibet rei quarta pars, vel peculiariter quarta pars phollis.

III.

III.

Λεπθός est nummus æreus sextam circiter Attici grani partem valens. Ita septem grana Romana argentea duodequingenta λεπθός, & quadringenti triginta duo λεπθοὶ drachmam Atticam conficiunt. Epiphanius: φόλλης δύο λεπθοὶ κατὰ τὸν ἀθηναϊσμόν, (alii legunt σιδηρισμόν) ἀλλ' ἢ κατὰ τὸν ἀργυρισμόν, hoc est, follis non argenteus, sed æreus aut ferreus duos λεπθός valet. At λεπθόν, prout à Suida definitur, est grani Romani quarta pars, vt Attica grana duo septem λεπθά, & ducenta quinquaginta duo λεπθά, drachmam Atticam conficiant: ὀβολός enim, inquit Suidas, παρ' Ἀθηναίους ἐξ ὀγδὸς χαλκῶν. ὁ δ' χαλκῆς, λεπτῆς ἐπτά.

IV.

Obolus æneus & follis æneus est tertia circiter Attici grani pars, vt septem grana Romana viginti quatuor obolos siue folles æneos valeant, & ducenti sexdecim oboli siue folles, çrei drachmæ Atticæ pretium æquent. Moschopulus. φόλλης, ὀβολός. Suidas. φόλλης ἀργυρικῶς ὀβολός. Idem οἱ ὀβολοὶ εἰσὶν ἅς καλῶμεν φόλλεις. Eustathius in Iliados primum. ὀβολὸν ἔλασμα π σιδῆρον ἔλεγον. Epiphanius. φόλλης, δύο λεπθοὶ. Cedrenus. τὰ κρεῖττα αἱ β' φόλλεις ὠνομάθησαν.

V.

Talentum Siculum æneum est dimidia circiter Attici grani pars, vt septem grana Romana sexdecim huiusmodi talenta, & centum quadraginta quatuor huiusmodi talenta drachmam Atticam efficiant. Pollux. ἐξ τάλαντα, δύο χαλκοὶ. De Siculorum autem nummis ibi loquitur.

VI.

Teruntius est quadragesima pars sestertii, teste Volusio. Varro de Lingua Latina l. 4. Teruntius à tribus vnciis (lege à tribus vnciæ partibus) Sembellæ, quod valet dimidium, & est quarta pars (adde libellæ) sicut quadrans assis. Hæc Varro-

nis verba sic aliter commode exprimas. Teruncius est vnciæ dodrans. Sed quia sestertii quam vnciæ pretium est paulo certius ac constantius, ideo sestertii potius quam vnciæ rationem habendam censemus. Ita teruncii viginti valebunt nouem denariolos nostrates, vel centum sexaginta terūcii drachmam Atticam, sexaginta tres denariolos. Quod si non sestertii, sed assis rationem habere velis, cum teruncius sit decimasexta pars assis, tum vt sestertius sic as consularis dabit teruncio nouem vigesimas grani partes, as Iudaicus tres octauas, ac Imperatorius quartam denarioli nostri vel grani Romani partem.

VII.

Vncia ærea non tam ponderis est nomen, quam nummuli valentis duodecimam partem assis. Vncia vero *ἐπλῶς* sumpta est duodecima cuiusuis librę, cuiusuis assis, cuiusuis totius pars. Nam quodlibet totum Romanis as dicebatur, eiusque duodecima pars vncia nuncupabatur. Iuuenal. vnciolam Proculius habet, sed Sillo deuncem, hoc modo totam hereditatē si duo sibi vendicabant; sed inæquali admodum partitione. At si vnciam accipias pro nummulo siue vero, siue fictitio, tum eius definitiones totidem quot & assis esse debent. Erit ergo vncia circiter triens, semis, aut dodrans denarioli nostri, vel si accuratius loqui velis, loco dodrantis tres quintas denarioli nostri partes accipere poteris.

VIII.

Caruba gemmulariorum pondus est pendens viginti quatuor minutula gemmulariorum, adeo vt tres carubæ duo Romana grana pendeant, & centum octoginta nouem carubæ duas drachmas Atticas.

IX.

Granum Hebræum, *Λυγδόν*, Perutha, Mina, Schemuuah, pondera sunt eiusmodi, vt octoginta grana Hebræa pendeant
sexa-

sexaginta tria grana Romana, siue drachmam Atticam. Decem vero Hebræorum grana nouem Attica. Id ponderis aut nummi Euangelistæ λεπτόν, Syrus interpres Noui Testamenti Schemuam quoque & minam nuncupauit. Respondet quoque Romanorum Sembellæ siue singulæ, prout infra docebimus.

X.

Granum Atticum, $\sigma\tau\acute{\alpha}\tau\epsilon\iota\omicron\nu$, est pondus eiusmodi vt octo grana Græca, septem Romana, & Attica septuaginta duo, drachmam Atticam pendeant. Deniq; nouem grana Attica pendent Hebræa decem.

XI.

SINGVLA, SEMBELLA, nummuli sunt ærei Romanorum sciscunciam vt plurimum respondententes. Volusius singula, vicesima sestertii pars. Varro de lingua Latina l. 4. Sembella quod sit libellæ dimidium, quomodo semis assis. Vt eius autem pretium ad nostra pondera reuocemus, vt assis sestertii ac teruntii, sic & Sembellæ plura genera sunt instituenda. Nam si sestertii rationem habere velis, sestertius Consularis postulabit, vt decem sembellæ nouem denariolos valeant, vel totidem grana pendeant. Sestertius vero Imperatorius, vt octoginta sembellæ drachmam Atticam æquent. Sin assis rationem habere velis, ac Consularis dabit itidem sembellæ nouem decimas, ac Iudaicus dodrantem, ac Imperatorius semissem grani Romani siue denarioli nostri partem.

XII.

Granum Romanum est vltimum & minimum pondus, in quod aurifices nostri sæculi cætera omnia maiora pondera resoluunt; in nummis aut vasculis aureis argenteisue appēdendis. Gemmularii vero si non $\epsilon\sigma\gamma\phi$, saltem $\lambda\beta\gamma\phi$ longe minora, nempe Carubas, & minutula, de quibus supra diximus, confixerunt. Budæus & Agricola pondus istud momentum dice-

re maluerunt. Nos distinctionis ergo perspicuitati potius quæ elegantia studentes momentî voce quasi generaliore vtemur. Id v. pondus, de quo agimus, granum Romanum nuncupabimus, cum Medici passim ἀπλῶς & ἀδύγκειτος granum dicant. De eo sic Fernelius Medicorum nostri sæculi decus, de rat. meden. l. 4. c. 6. Nummarium minutum, quod aurifabri granum appellat, & Latine momentum dici potest, omnib. mundi nationib. vnum idemq; est & stabile, quod auri sacra fames, & apum furiosa libido inuiolate & incorrupte seruat, idq; signis & exemplarib. vndiq; collatis. Hæc Fernelius, quæ omnino ita intelligenda sunt, ac si diceret; Ego collatis vndiq; exemplarib. cõpertum habeo omnium quaquaversum nationum aurifices eodem grano vti, quæ ab vltima vltiq; antiquitate à Romanis ad nos peruenit inuiolatum & incorruptum. Hoc ergo sensu accepta Fernelii verba verissima esse credo, ac si Fernel. aut alius quispiam ea ita accipiat, Romanos, Græcos, Hebræos & alios, vt hodie sic & olim eodẽ grano siue momento vti solitos. Id vero quib. argumentis, quib. exemplarium collationib. conuincere poterit Fernel. aut quis alius? Et tamẽ video passim omnes ita agere, ac si reuera Romani, Græci & Hebræi eiusdem ponderis grano vti soliti sint. Certe neminem adhuc legere memini, qui verum, vix etiam qui vllum inter illorum momenta siue grana discrimen indicarit. At ego nõ video, quomodo tot illustrissimorum quorumq; auctorum tum veterum tum recentiorum dicta ad rem nummariã pertinentia, & sæpe saltem in speciem inter se dissidentia, & frontib. aduersis pugnantia conciliari possint, nisi manifesta & certa statuatur inter Hebræum, Atticum & Romanum momentum differentia. Vnus mihi occurrit Francisc. Garaultius Consiliarius Regius, qui in suo de Ponderib. & mensur. libro dixit, octo grana nostratia pẽdere vel æquare nouẽ Romana prisca, Attica totidem, Hebræa vero decem. Sed hæc analogia nullo modo mihi videtur vero consentanea. Quantum igitur ex huiusmodi

iusmodi locorum sedula collatione exculpere potuimus, deprehendimus, id esse inter illa momenta discriminis, vt sexaginta tria grana Romana septuaginta duo Græca, Hebræa vero octoginta conficiant. Grana, inquam, Hebræa decem nouem Attica; Attica vero octo Romana septem æquant, Talmudici lib. de Seminib. c. de Angulo suum Perat siue Perutha pingui Minerua ita definiunt, vt dicât, Perutham esse quantum vnum, ad summum duo tritici vel hordei grana pãdere possunt. Sed hoc est lectorem incertiozem quam pridẽ dimittere. Grani vero Romani argentei pretium si cum nummulis nostris æreis cõparare velis, dicere possum, Romanum granum argenti monetarii, puta monetæ Auenionensis, Hispanicæ, aut con similis fere cum Turonico nostro denariolo conuenire. Nam ita fere nõ modo ab aurificib. æstimatur, sed etiam edicto Regio Anni 1602. in iis præcipue nummis, qui eiusdẽ sunt notæ cum Regalib. Hispanicis, aut ducatonib. Auenionicis. Argëti v. vascularii Parisiensis q. Regiũ vulgo nuncupatur grana vndecim, duodecim Turonicis denariis cõmode possunt æstimari, qua ratione argëti Marca æstimabitur monetæ quidẽ Auenionensis & Hispanicæ vndeuginti libris Turonicis & quinta libræ parte; argëti v. vascularii libris Turonicis vna fere & viginti. Sed quia aurifices iam pluris argentum suum vendunt, dico non posse legitime pluris vendi, quam si quinq; argenti vascularii Parisiensis grana senis denariis Turonicis æstimentur, qua ratione argenti Marca vendetur libris Turonicis viginti tribus, & aliquanto plus, quod sane iam nimium est, præsertim cum in ea æstimatione suæ operæ atque industriæ pretium non adnumerent aurifices.

XIII.

Denarius Turonicus Henrici tertii Gallorum Regis tempore ita fere æstimabatur, vt quindecim istiusmodi denarii sexdecim nostratib. respondeant, nõ quod ea proportione imminutũ sit æris pondus. Constat n. esse pondus idẽ, sed quia

alia

alia atque alia instituitur inter æs & argentum proportio. Exempligratia. Nummi illi, quos Francicos vocamus, tum æstimabantur denariis Turonicis ducentis & quadraginta. Nunc æstimantur iidem plane nummi denariis Turonicis ducentis quinquaginta sex, idque edicto Regis Henrici quarti nunc feliciter regnantis, quod ipse ante quadriennium promulgari iussit, ac denarius Henrici secundi ac Caroli noni sesquiterciam cum nostrate rationem habebat, hoc est, grana quatuor argenti monetarii tribus denariis tum æstimabantur.

XIV.

Æreolus χαλκῆς, vncia Sicula, nummuli sunt cæci, qui si ex argento conflandi essent, sesquigranum Atticum pendere deberent. Itaq; viginti ac vnus æreoli, vel totidem vnciæ Siculæ sexdecim Romanis argenti granis, totidemq; denariolis nostri temporis Turonicis respondebunt. Pollux. ὁ μὲν τοι ὀβολὸς ὀκτὼ χαλκῆς εἶχε, καὶ οἱ μὲν δύο χαλκοὶ ἡμισόλιον. οἱ δὲ ἑξὶ χαλκοὶ τετραμύθειον. Idem: καὶ ἄλλα Σύροις Σικελῶν ὀνόματα ἐν τῇ ἡμετέραν πολιτείᾳ, οἷον ὑγγίαν ὅπερ δινάται χαλκοῦ ἕνα. Idem testatur, hunc nummum οἰδηρῶν quoque à Byzantinis appellari. Plin. libr. 21. c. 34. drachma Attica sex obulos pondere efficit, obulus decem Chalcos: quæ sententia totidem verbis legitur apud Marcellum. Nihilominus utrobique pro X. legendum censeo IIX. vt cū Polluce cōcilientur. Quamquam Suidas tertiam adhuc horum nummorum distributionem profert: ὀβολὸς παρ' Ἀθηναίοις ἑξὶ ὄσι χαλκῶν, ὁ δὲ χαλκῆς λεπτῶν ἑπτὰ. Sed certum esse legitimum Attici Chalci pretium esse, vt obulus octo Chalcos valeat, vt recte Pollux.

XV.

Quadrans Venetus, quantum quidem coniicio, videtur æstimatione legitima tantundem valere atque sesquidenariolus noster, ac quadrans Romanus aliquanto minus valere videtur, nempe denariolum vnum cum duabus septimis, vt septem quadrantes Romani valeant sex Venetos, denariolos vero nostrates nouem.

XVI. De-

XVI.

Denarius Turonicus Budæi tempore eius erat æstimationis & pretii, vt septem Turonici Budæi denarii duodecim nostratum denariorum pretium æquent, eademque ratio est inter Parisinum Budæi denarium, & nostratem itidem Parisinum: tum inter solidum Budæi siue Parisinum, siue Turonicum, & nostratem itidem siue Turonicum, siue Parisinum, quod & infra singulatim annotare non pigebit ob singularem eruditionem ac celebritatem tanti viri de re nummaria, de lingua Græca, de Iurisprudencia, ac de tota re literaria tam benemeriti.

XVII.

Libella est æreus Romanorum nummulus duas singulas vel Sembellas valens. Volusius: Sunt in sestertio libellæ decem, singulæ viginti, teruntii quadraginta. Infra semissem nemo rationem temere sestertiarum ducit: potest tamen. Nam quadrans, qui est pars sextadecima sestertii, poterit notari singula, quæ est vicesima sestertii, & dimidio tertio, qui est octogesima sestertii. Nam vtraque hæc pars iuncta efficit sextam decimam. Hæc Volusius, & quidem recte & accurate rationes suas instituens, iam vt asses & sestertios, sic & libellas plures statuere possumus. Nam si sestertii rationem habere velimus, sestertius consularis postulabit, vt quinque libellæ nouem denariolos valeant, vel totidem grana pendeant. Sestertius Imperatorius, vt quadraginta libellæ drachmam æquent. Sin assis rationem habere malis, vt sestertius sic as consularis libellæ dabit nouem quintas denarii partes, hoc est, vt quinque libellæ nouem denariolos valeant. As Iudaicus postulabit, vt libella sesquidenariolum, as Imperatorius vt denariolum præcise valeat. Libella enim est quarta, singula octaua assis pars.

XVIII.

Siligna Norimbergia pendet granum Romanum vnum &

B

vnde

vndecim duodecimas. Duodecim siliquas, vel, vt ipsi loquuntur Norimbergenses, tres quaternæ siliquæ pendent grana Rom. viginti tria.

XIX.

Pfeningus Germanicus nummulus est æreus in eum usum institutus, vt duobus argenti Germanicæ monetæ granis respondeat. Et quia argentum Germanicum Hispanico deterius est, ideo octo Pfeningorum quaternionibus, quos ipsi iactus vocant, auctarii vel compensationis instar vnum Pfeningum adiiciunt, vt Regalis pretium æquent. Maranedisus autem Hispanorum in eum usum videtur institutus, vt duobus argenti Hispanici granis respondeat; quemadmodum æreus ille nummus Gallicus, quem vulgo duplicem nuncupamus.

XX.

Eruum, *χαλκός* Isidori, & Assir Iudæorum, sunt ærei nummi tribus Atticis granis respondentes. Octo vero huiusmodi Assires vel Chalci valent vnum & viginti grana Romana, Talmudici in Bava media Assir, inquit, est vicesima quarta pars & Denar, hoc est, Atticæ drachmæ, vt infra dicemus.

XXI.

Siliqua Onuphrii pendet grana Romana tria. Magnus ille vir Vanninius Onuphrius fastorum Consularium instaurator, & totius Historiæ Romanæ illustrator accuratissimus, nobis plus fati mereri visus est, vt pondera, quibus vtitur, hic singillatim infereremus & explicaremus, vt ipsius de re nummaria sententia certius ac dilucidius innotescat. Et ille quidem recte putat, siliquam esse decimam octauam partem drachmæ, sed in eo decipitur, quod credidit drachmam nescio quam, cuius usum apud aliquot Pharmacopolas inuenit, esse drachmam Atticam tot Medicorum scriptis celebratam.

XXII.

XXII.

Siliqua Romana & κεράπον Atticum non tam nummorum, quam ponderum sunt vocabula. Pendent igitur Attica grana quatuor, Romana vero tria cum semisse. Seration Maurus, interpres Nicandri & Galeni nomine inscriptus libellus τὸ κεράπον, inquit, ἔχει σιτάειά τρία αεζ, ἄλλοι δὲ χαλκῶς δύο καὶ δίμοιρον, hoc est, κεράπον habet tritici grana quatuor, Chalcos vero duos & bessem. Addunt iidem ὁ γὰρ ὀβολὸς ἔχει χαλκῶς ἑ. Abensina. Drachma pendet obolos sex, obolus siliquas tres, siliqua quatuor hordei grana, vbi notandum, Mauros istos scriptores Atticis potius quam Romanis vti granis siue momentis.

XXIII.

κιδάβο nummus est æreus valens Hebræa grana quinque, Græca quatuor & semissem, Romana $3\frac{1}{8}$, vt sexdecim κιδάβοι Atticæ drachmæ pretium æquent. Pollux l. 9. c. 2. φερκεράτις λέγει τὴν δὲ θεῖαν εἶναι τειάβολον καὶ δυνάξαι ὀκτὴν κιδάβον.

XXIV.

Siliqua Venetorum & Caractus aurificum ponderum sunt vocabula, quæ quatuor grana Romana pendunt, quemadmodum κεράπον quatuor Attica, vnde & nomen ob analogiam acceperunt. At Caractus (ita enim libenter scripserim) est vocabulum aurificibus itidem peculiare ad designandam auri notam siue indicaturam, quo significant vicesimam quartam cuiuslibet aurei corporis partem. Itaque aurum viginti quatuor Characterum est, cui nihil ad perfectionem deest, aurum viginti trium Characterum, cui vicesima tantum & quarta pars alieni metalli admixta est. Solidus Venetorum nummus est quatuor fere denariolis nostratibus respondens.

XXV.

Κεράτις Constantinopolitanus & Pondion Talmudicum ponderum potius quàm nummorum vocabula sunt, pendentq; sex Attica grana, Hebræa sex & bessem, Romana quinque cum

quadrante. Isidorus Originum lib. 16. c. 24. Cerates oboli media pars, filignam habens vnam & semis. Hunc Latinitas Semiobolum vocauit. *κεράτης* autem Græce, Latine filigna cornuum interpretatur. Talmudici in Bava Barra. Pondion, duo Assires. Non dubium autem, quin hanc vocem Rabbinii confixerint à Latina voce, Pondo, propter magnam affinitatem inter Pondion istud & Romanorum Assem. Romanis enim As & Pondo vocabula sunt synonyma.

XXVI.

Baiocus Romanus nummulus est argenteus, pendens grana Romana quinq; cum duabus quintis. Ita quinq; Baioci viginti septem denariolis nostratibus commode æstimari possunt. Itaque fieri possunt præcise centum baioci ex vncia Salernitana siue Misena, octoginta vero ex vncia Onuphriana, siue decem ex drachma itidem Onuphriana.

XXVII.

As quid sit, nemo luculentius edocere nos potest, quam Plinius lib. 33. c. 3. Libralis, inquit, vnde etiam nunc libella dicitur, appendebatur assis, hoc est, quemadmodum etiam nunc assis quadrans libella dicitur; sic olim As ipse libra dicebatur, quia & libralis erat, quod & Dionysius Halicarnassæus confirmat: *Ασσειόν*, inquit, *λιτραίων βάρη*. Tandem, inquit Plinius, argentum signatum est Anno V. C. CCCCLXXXV. C. Fabio COS. (sic enim omnino legendum) quinque annis ante primum bellum Punicum. Et placuit denarius pro decem libris æris, quinarius pro quinque, Sestertius pro dipondio & semisse. Libræ autem pondus æris imminutum primo bello Punico, cum impensis Resp. non sufficeret; constitutum q; vt asses sextantario pondere ferirentur. Ita quinque partes lucri factæ, dissolutumq; est æs alienum. Postea Annibale vrgente, Q. Fabio Maximo dictatore, Asses vnciales facti, placuitque denarium sexdecim assibus permutari, quinarium octonis, sestertium qua-

um quaternis. Ita Resp. dimidium lucrata est. In militari tantum stipendio semper denarius pro decem assibus datus. Mox lege Papyria semunciales facti. Hæc Plinius. itaque fingamus usque ad Papyriam legem denarium legitimum suum pondus semper obtinuisse, hoc est, septuaginta duo grana Romana. Tum dices, inter æs & argentum hanc fuisse æstimationis varietatem, ut argenti libra Romana primo octingentas & quadraginta, secundo centum & quadraginta; tertio centum ac duodecim; quarto quinquaginta sex æris libras penderet. Quod si ex quo asses semunciales facti, denarii quoque pondus imminutum est, ut deinceps plerique denarii drachmales essent, tum si denarius drachmalis sexdecim assibus semuncialibus commutetur, inter æs & argentum ea statuetur proportio, ut singulæ argenti libræ sexagenis & quaternis æris libris æstimentur. Quamdiu ergo denarius septuaginta duo grana pendens decem assibus commutatus est, tum as, cuiuscunq; ponderis esset, septem Romanis argenti granis, siue septem denariolis nostris & quinta insuper grani vel denarioli parte æstimabatur. Hunc Assem distinctionis ergo Consularem appellabimus. Ex quo vero denarius drachmalis esse cœpit, & sexdecim assibus commutari, tum as quatuor ferè denariolis nostris, Hebræis vero argenteis granis præcise quinque æstimabatur. Hunc assen distinctionis ergo Imperatorium nuncupabimus. Quod si drachmalem denarium decem tantum assibus æstimes, tum as sex circiter granis Romanis vel octo præcise granis Hebræis erit æstimandus. Hunc assen distinctionis ergo Italicum & Iudaicum indigitabimus, tum quia, si argenteus esset, octo præcise Hebræa grana penderet, tum quia tot Romana grana penderet, quot Thondion Attica; atque hæc causa est, cur Polybius analogicæ. potius quam præcisæ æstimationis rationem habens dimidiam huius assis partem cum quarta oboli Attici parte conferat. *ὡς μὲν οὖν*, inquit lib. 7. *ἐπὶ τὸ*

πολύ παρέρνται τὸς κατὰ λύτας οἱ πανδοχεῖς, ὡς ἰκανὰ πάντα ἔχειν τὰ πρὸς χρεία ἢ
 μισοσαεῖν, ἔτο ἴδρι πῖ τερσον μέρθ ὀβολῷ. Diximus autem, Hebraeum
 granum à Talmudistis Perath vel Perutham, à Syris minam vel
 Schemuam, id est, τὸ ὀγδοον, octauam assis scilicet partem, à
 Græcis λεπθὸν vocari. Iudæi ergo in Bava Batra docent, Peruthā
 esse octauam assis Italici partem. Hinc Marci 12.42. λεπθὰ δύο, ὃ
 ἔστι κοδράντης. Syrus interpret, immisit, inquit, minas duas, quæ
 Schemuam efficiunt. Hinc Schemuah est octaua Geræ pars,
 vt & Matt. 5. v. 12. ἢ μὴ ἐξέλιθης, ἕως ἀν ἀποδιῶς τὸν ἔχαιον κοδράντι. Sy-
 rus vltimam Schemuam vertit, alias Schemuua est assis octa-
 ua pars siue λεπθὸν. Luc. 12. vltimo versu: ἕως ἢ ἔχαιον λεπθὸν ἀποδιῶς.
 Syrus vertit vltimam Schemuam. R. Iechaias.

XXVIII.

Lupinus Romanus, Θέρμῳ Atticus, Danich Arabicum num-
 muli sunt ærei valentes Attica grana octo, Romana septem.
 Quanquam Θέρμῳ & Danich ponderum potius sunt vocabula
 totidem grana pendentium. Cleopatra: Θέρμῳ ἔχει κερά πα β. χαλ-
 κῶς γ. ἢ ἔ. lege χαλκῶς ἔ. τὸ γ. Fannius.

Semina sex alii siliquis latitantia curuis.

Attribuunt scriplo lentes veraciter octo. Legendum pro-
 culdubio, lentes vero quater octo.

Aut totidem speltas numerant, tristesue lupinos

Bis octo, Serapion: Obolus est Danich vnum & dimidiū.

XXIX.

Quaternæ siliquæ Norimbergiæ pendent grana Romana
 septem cum besse. Felinus vero Parisiensis septem grana Ro-
 mana cum quinta grani parte.

XXX.

Obolus Onuphrii pondus est quibusdam pharmacopolis in
 vsu, quod pendet siliquas itidem Onuphrianas tres; grana ve-
 ro Romana nouem.

XXXI.

Obolus Fernelii pendet grana Romana decem.

XXXII.

XXXII.

Simplium Romanum, obolus Atticus, Maha Chaldaica, drachma Ægyptia, partim ponderum sunt vocabula, partim nummulorum argenteorum, qui pendebant Attica grana duodecim, Romana decem cum semisse. Volufius: Simplium dimidium scriptulum. Pollux. ὄβολος ἔχει χαλκὸς ὀκτώ. Cleopatra: ὄβολος ἔχει δέξμονα, κ. Κεράπια γ'. χαλκὸς ἦ. Idem: δραχμὴ ἢ ἄλλη ὁμωνύμως καλεῖται Αἰγυπτιακὴ, ἢ πρὸς ἕκτον μέρους ὅτι ἦν Ἀττικῆς δραχμῆς ἄγισσα ὄβολόν ἐστί. Videtur hic nummus habuisse testudinem insculptam. Vnde Eupolis apud Pollucem vocat ὄβολόν τὸν καλλιχελῶνιν. ὅθεν ἢ παρεμμία τὰν ἀρετῶν ἢ τὰν σοφίαν νικῶντι χελῶναι. Quod sic fere expressit Horatius:

Virtus, fama, decus, diuina, humanaq; iura,

Pulchris diuitiis cedunt.

Dicitur ὄβολος quasi ὄβελος, vt in voce πεμπόβολος, id est, πέντε ὄβελος ἔχων. Sic à νέμω νόμος, à λέγω λόγος, & cætera omnia dissyllaba à præterito medio formata. Sic & à tego toga, à pendo pondus, à fero forum, à σπένδω, spondeo, à δέρο torreo, & moneo à prisco meneo, à quo reminiscor & Minerua. Contra Æoles ἐδόντες pro ὀδόντες. Vnde edo, ἔρεν τὰ pro ἔρεντι, τρέω pro πρὸς σε. Dores, ἀνδρεφόνος pro ἀνδρεφόνος, Ἀπέλλων pro Ἀπόλλων, genu à γόνυ, pes pedis à πῦς ποδός, rigeo à ριγῶ, propero à προσπορεύομαι, bene à bonus. Male ergo Isidorus, qui à Sagitta non à veru obolum dictum putat. Obolus, inquit, siliquis tribus appenditur, habens Cerates duos, Chalcos quatuor, fiebat olim ex ære ad instar sagittæ. Vnde & nomen à Græcis accepit, h. e. sagitta. Neq; v. ex ære, sed è ferro olim fiebat obolus. Plutar. in Lyfandr. Κινδύω δέει ἢ τὸ πρῶτον ἀρχαίων ὄβελος ἔχειν ὀβελίοποις χρωμένων νομίμασι σιδηροῖς, ἐνίων ἢ χαλκοῖς ἀφ' ὧν παρῆνεν πλῆθος ἐπὶ νῦν τῶν κερμάτων ὄβολος καλεῖται. δραχμὴ ἢ ἴσος ἐξ ὄβολος. τοῦτον γὰρ ἢ χεῖρ πρὸς δέξτερον. Iudæi in Baua vltima, Maha pendet duo Pondiomni. Denar valet sex mahas. Denar vero Rabbinicum est drachma Attica.

Eundem v. nummū quidā Keschita quoq; dictū putāt à priscis Hebræis,

Hebræis: eadem scilicet ratione, qua pecunia à pecude dicta. Nam Keschita proprie pecudem significat. Ita quod dicitur, Iacob agri partem emisse centum Keschitis, Genesios c. 33. ver. 19. & Iosua c. 24. v. 32. Chaldaeus quidem Paraphrastes, LXX. & Latini Interpretes vertunt oues vel agnos, ἀμνός, ἀμνάδες, ut & Iob. cap. 42. 11. Sed R. Natan testatur, quosdam id intellexisse de nummis, ut re vera ita interpretatur Bereschit Rabba, & R. Schelomoh, Iarchi exponit mahas. Talmudis quoque tomo secundo, lib. octavo, qui de Capite anni agit, R. Hakiba ait: Cum in arces maris (hoc est, in Arabiam, ut quidem vult Rabbi David Kimchi) venissem, audiui ab incolis, Mahas vocari Keschitas. Tremellius in Matt. c. 16. v. 24. Porro, inquit, drachmam aiunt in Talmud diuersis in locis idem esse numisma, quod propria gentis appellatione dicebatur Maha, quod sexta pars denarii est, & tantum argenti continet, quantum est pondus sexdecim granorum hordei, ita ut duæ drachmæ, quæ cuique soluendæ erant, contingerent argenti pondus granorum hordei 32. Sed duplici nomine fallitur Tremellius. Primum, quia hæc binæ drachmæ erant Atticæ; illæ vero drachmæ, quæ Mahis æquales sunt, sunt Ægyptiæ. Præterea quia passim Geram interpretantur Chaldaei Maham, hinc factum ut Tremellius Mahæ tribuat, quod Geræ propriæ conuenit. Postremo cum Hebræi denarii voce drachmam Atticam intelligant, illud sane verum est, quod ait Tremellius, Maham esse sextam denarii partem, ut etiam modo ex Baua Batra docuimus.

XXXIII.

Solidus Italorum nummus est argenteus pendens fere grana Romana undecim, vel subæratu valens Baiocos duos, denariolos nostrates decem cum quatuor quintis, hoc est, quinque solidi Italici valent quinquaginta quatuor denariolos vel quatuor solidos Turonicos cum semisse. Scio quidem, solidum Italicum cum nostro vulgo commutari nullo pretii dispendio.

pendio. Sed nos id sequimur, quod requirere videtur legitima æstimationum analogia.

XXXIV.

Sextans denarii pondus est, Medicis Latinis peculiare, totidem Romana grana pendens quot obolus Attica, nempe duodecim. Celsus l. 5. c. 17. vnius denarii pondus à me diuiditur in sex partes, id est, in sex vncias, vt idē in vncia denarii habeam, q̄ Græci habent in eo, quem obolum appellant, id ad nostra pondera relatum plus dimidio scrupulo facit. Hæc Celsus, quæ Agricola recte censet ita legenda esse: Vnius denarii pondus à me diuiditur in sextantes sex, vt idem in sextante denarii habeam &c. hoc modo rectissime quadrabunt omnia. Nam obolus Atticus est præcise dimidius scrupulus. Quatuor vero sextantes denarii septem dimidios scrupulos efficiunt. Quæ ratio dicitur ab Arithmetiis tripartiens quartas. Huic denarii sextanti respondet solidus Turonicus, quo hodie vtimur.

XXXV.

Turonicus Henrici tertii solidus, si cum eo comparetur, quo hodie vtimur, eam habet rationem, quam sexdecim ad quindecim, vt scilicet quindecim Turonici Henrici tertii solidi sedecim nostratibus æstimentur. Valet ergo duodecim sui, vt ita dicam, ordinis denariolos; sed nostrates duodecim & insuper decimam quintam nostratis denarioli partem.

XXXVI.

Gera est argenteus Hebræorum nummus pendens Hebræa grana sexdecim, Attica quatuordecim cum besse, Romana duodecim, & insuper tres grani quintas partes. Geram Hebræorum grana sexdecim pendere, erudite docent Stanislaus Epitomen Budæani assis conscribens, & Tremellius in suo Thesauro manuscripto, & alii.

Quod ergo Geram LXX. obolum & Paraphrastes Chaldæus Maham verterunt, in eo sequuntur, primum affinitatem,

C

secundo

secundo analogiam ponderum, quia tot fere grana Attica pendet obolus & maha, quot Gera grana Romana. Atque hæc causa est, cur idem Tremellius in Matt. c. 16. v. 24. asserit, maham pendere sexdecim Hebræorum grana, quia scilicet putat, Maham esse eiusdem omnino ponderis & pretii cum Gera.

XXXVII.

Malea Parisiensis felinos duos pendet, grana vero Romana quatuordecim cum duabus quintis. Ac semigrossi Cracouientes, Austriaci Cruciati siue Viennenses, & quaternæ filiquæ Misenæ vel Erphurdianæ, pondera sunt non paucis Germaniæ Ciuitatibus vsurpata, quadranti drachmæ Fernelianæ respondentia, utpote quæ quindecim grana Romana pendent, quorum eo libentius meminimus, quod eorum crebra sit mentio apud Georgium Agricolam, huiusce antiquitatis & abditissimorum quorumque naturæ arcanorum sagacissimum indagatorem, qui Epilogismos suos passim ad hæc Misena pondera reuocat. Solidus quoque Parisinus nostri temporis valet denariolos quidem Parisinos duodecim, Turonicos vero quindecim.

XXXVIII.

Sestertius Imperatorius, obolus Atticus ante Solonem, & libra Sicula nummi sunt argentei pendentes Hebræa grana viginti, Attica duodeuiginti, Romana quindecim cum dodrante. Sestertii æstimatio ex Denarii pretio petenda. De libra Sicula Pollux. *ἡ ἄλλα ἄρα Σικελῶν ὀνόματα ἐν τῇ Ἰμεραίων πολιτείᾳ οἷον ὑγκίαν, ὅπερ διῶαται χαλκῶν ἕνα, ἢ ἕξ τέλαντα, ὅπερ ὄσι δύο χαλκοὶ, ἢ τρεῖς ὅπερ τρεῖς, (lege ἢ τεῖα, ὅπερ εἶς) Idem. ἐν τῇ Ἰμεραίων πολιτείᾳ φησὶν, Ἀριστοτελεσσίως οἱ μὲν Σικελῶν τὸς δύο χαλκὸς ἐξάλιεσσι, (id est, sextam libræ partem) χαλκοῖ. τὸν ἕνα ὑγκίαν, τὸς ἢ τρεῖς, τεῖα κοντα (legendum forte, τεῖα ὑγκίον, vel duobus verbis, τρεῖς ὑγκίας) τὸς ἢ ἕξ ἡμίλιεσσι. τὸν ἢ ὀβολὸν λέγουσιν. Idem. ἡ ἄλλα ἄρα Σικελῶν ὀνόματα οἷον ὑγκίαν. ὅπερ διῶαται χαλκῶν ἕνα, ἢ ἕξ τέλαντα, ὅπερ ὄσι δύο χαλκοὶ. ἢ τεῖα τέλαντα, ὅπερ εἶς, ἢ ἡμίλιεσσι*
ἕπερ

ἡμεῖς ἔξ, καὶ λίτραν, ἢν εἶναι ὀβολὸν, veterem scilicet Atticum. Ita Sicula hæc libra duodecim vnciis constabat, quemadmodum & as Romanorum. Cleopatra. ἡμιόβολον Ἀττικὸν ἡμιόβλη τεσσαρὰ πεμπτή. lege ἡμιόβολον Ἀττικὸν &c. Quatuor hemioboli Attici veteres quinque hemiobolos Hebræos conficiunt, vel quatuor Attici veteres oboli quinque; Geras. R. Schelomoh Iarchi in Exod. c. 30. v. 12. Zuz, inquit, olim pendebat Mahas quinque (series ipsa sermonis indicat legendum quatuor) dein additis duabus cœpit pendere sex, quod idem est, ac si dixisset Rabbi Schelomoh, olim, ante Solonem scilicet, obolus Atticus erat quarta pars Atticæ drachmæ siue Zuzæ. Deinceps eiusdem drachmæ cœpit esse sexta pars. Germani nummulum habent, quem *Weispfening*/ hoc est, Pfeningum album vocant, qui eiusdem fere pretii est cum hoc Imperiali sestertio vel libra Sicula, & ab illis octo Pfeningis minoribus æstimatur. Est mihi nummulus argenteus perantiquus, ab vna parte duos homines præ se ferens quasi iunctis manibus fœdus ferientes: ab altera parte Characteres multos, neq; Latinos, neq; Græcos, nec Hebræos, nec Arabicos, Æthiopicos, aut Samaritanos, denique mihi, vt ingenuè fatear, omnino ignorabiles. Is nummulus huius libræ Siculæ pondus æquat quam accuratissime. Pendet enim grana nostra fere sexdecim.

XXXIX.

Granum gemmulatiorum pendet Romana grana sexdecim. Solidus quoque Henrici secundi & Caroli noni sexdecim argenti monetarii, puta, monetæ Hispanicæ granis æstimabatur. Ita tres huiusmodi solidi quatuor nostrates æquarent.

XL.

Nummulus Norimbergius æstimari commode potest granis siue denariis Turonicis septendecim cum quadrante: à Norimbergensibus enim censetur quarta drachmæ Norimbergiæ pars.

XLI.

Obolus Ægineticus nummus est argenteus, pendens Attica grana viginti, Romana septendecim & semissem. Pollux. *ἡ μὲν ἐν τῇ Ἀκρογανπίνων πολιτείᾳ φησὶν Λεισοτέλης Ζημιῆδος πνα τειάκοντα λίτρας διώαδς ἢ τὴν λίτραν ὀβολὸν Ἀιγιναιῶν.* Idem. *ἡ λίτρα διώαται ὀβολὸν Ἀιγιναιῶν.* analogice scilicet, non præcise. Quippe vt libra Sicula pendet Hebræa grana viginti; sic obolus Ægineticus Attica totidem. Sed sic quoque turbat Diodorus Siculus lib. 11. neque nisi modica correctione adhibita cum Aristotele conciliari potest. Vbi enim de Gelonis cum Pœnis reconciliatione agit: *οἱ δὲ χαρκεδόνιοι, inquit, τῆς σωτηρίας ὡς ἀδελφῶς τίσσοχότες ταῦτα τε δάσειν προσεδέξαντο, καὶ σέφανον χρυσοῦ τῆ γυναικὶ τῆ Τέλωνος Δημαρέτη προσωμολόγησαν. αὐτὴ γὰρ ὑπὸ αὐτῆς ἀξιοθεῖσαι σωήθησε πλείστον εἰς ἰὼ σῶθεσιν τῆς εἰρήνης, καὶ σέφανωθεῖσαι ὑπὸ αὐτῆς ἐκαλὸν ταλάνοις νόμισμα χρυσοῦ ἐξέκοψε τὸ κληθὲν ἀπὸ ἐκείνης Δημαρέτιον. τὸ δὲ εἶχεν Ἀττικὰς δραχμὰς δέκα (legendum δάδεκα) ἐκλήθη δὲ ὡς ἀπὸ τοῖς σικελιάδαις ἀπὸ τῆ σαθμῆ πεντηκοντάλιτρον.* Et quidem Diodorum δάδεκα scripsisse facile crediderim. Quod vero Demaretium nummum aureum ἀπὸ τῆ σαθμῆ πεντηκοντάλιτρον dictum asserit, non librarii error est, sed ipsius Diodori. A pretio enim non à pondere sic dicebatur. Re vera enim Demaretii pōdus erat drachmale. Sed quia aureum erat, sesquiduodecupla ratione valebat Atticas drachmas duodecim & semis; libras vero Siculas quinquaginta.

XLII.

Sestertius Consularis nummus est argenteus, pendens grana Romana duodeuiginti. Eiusdem quoque ponderis est scrupulus Onuphrii, cuius sane mentio reperitur etiam apud Cleopatram, cum ait: *τὸ δηνάειον ἔχει γράμματα δ΄.* Huius vero sestertii definitionem ita tradidit Budæus, vt eum æstimet Turonicis sui temporis denariolis decem cum semisse. Id ad nostra pondera relatum valet præcise duodeuiginti Turonicos nostri temporis denariolos. De hoc quoque sestertio intelligenda sunt

sunt Onuphrii verba, cum ait: Collegi sestertium tantundem valere, quantum apud Venetos id nummi genus, quod grossum appellant, id est, quadrantes duodecim monetæ Venetæ; ita quinarius eiusdem monetæ XXIII. quadrantibus, denarius vero octo & quadraginta æstimabitur. Monetæ vero Romanæ haud ita facile æquari potest. Sed cum res ad paulo grandiorum summam redigitur, pecunia Romana cum Veneta omnino conuenit. Romæ sestertium tantundem valere, ego diligentissima trutina examinaui, quantum quadrantes fere quatuordecim, id est, vt vocant, baiocos tres & semis; ita vt quatuordecim fere baiocis denarius antiquus æstimari possit. Ideo autem fere dixi, quia non omnino ad quatuordecim baiocorum summam denarius ascendit, sed vnus quadrans vel paulo plus eximendum esset. Hæc Onuphrius. Ego vero sic lubens rationem instituerim, vt dicam, tres sestertios decem baiocis æstimandos. Neque vero Georgius Agricola alium sestertii modum definiuit. Atque ideo huius tantum sestertii meminerunt, quia hæc vere est prisca, primaria & maxime legitima sestertii æstimatio. Hoc modo quadraginta sestertii siue denarii Romani decem tribus libris Turonicis nostri temporis, siue aureo Gallico æstimabuntur mille sestertii viginti quinque aureis &c. hoc modo.

Sestertii

Mille

Decem millia

Centum millia

Decies

Centies

Aurei.

Viginti quinque.

CCL.

IIMD.

XXVM.

CCLM. &c.

Hæc progressio inter aurum & argentum duodecuplum proportionem statuit, ac Onuphrius aurum Italicum, vtpote Gallico & Hispanico longe impurius, decuplo tantum preciosius æstimat, quam argentum. Itaque rationes suas ita deinceps

subducit, vt centum sestertios tribus aureis Italicis æstimet, ducentos sestertios sex aureis &c. Et hæ quidem omnes estimationes ita demum probæ & rectæ centeri possunt, si de eo sestertio intelligantur, quem distinctionis ergo Consularem dicimus, qui duodetrigesima pars est vnciæ prisca Romanæ. At si ex eadem vncia triginta duo cudantur sestertii, vt sestertius sit denarii drachmalis, hoc est, Atticæ drachmæ quadrans, quæ fuit sub Imperatoribus longe vsitatissima sestertii æstimatio, tum alia erit ineunda ratio. Nam, vt supra diximus, sestertius hic à nobis Imperatorius nuncupatus, denariolis nostris quindecim cum dodrante æstimandus erit, vel, si quis malit, ad subtractionis commoditatem denariolis nostratibus sexdecim, qui respondent quindecim Henrici tertii denariolis. Ita decem sestertii respondebunt Turonicis Henrici tertii solidis duodecim cum semisse. Centum vero sestertii sex Francicis nostratibus cum quadrante. Mille sestertii sexaginta duobus Francicis cum semisse, siue Gallicis aureis viginti, & solidis Henrici tertii quinquaginta, & sic deinceps.

<i>Sestertiū</i>	<i>Francici.</i>
XM.	625.
CM.	6250.
Decies.	62500.
Centies.	625000.
Millies.	6250000.
Decies millies.	62500000.
Centies millies.	625000000.
Millies millies.	6250000000.

XLIII.

Scrupulus Fernelii pendet grana Romana viginti. Hunc Antonius Pifo Lotharenius in suo de Stemmatibus libro denarium vocat *καταχρηστικῶς*.

XLIV.

XLIV.

Solidus Turonicus Budæi tempore eius erat pretii, ut si cum Turonico nostri temporis solido comparetur, septem Budæi solidi Turonici duodecim nostrates efficiant. Valet enim unusquisque solidus duodenos sui, ut ita dicam, ordinis aut generis denarios. Ita Budæi solidus valet Turonicos nostri temporis denarios viginti cum quatuor septimis, hoc est, septem Turonici Budæi solidi centum quadraginta quatuor Turonicis nostri temporis denariis æstimandi sunt, ac proinde duodecim Turonicis nostri temporis solidis.

XLV.

Scrupulus, scripulum, siue scriptulum Romanum, tum Atticum, *γραμμα* vel *διάβολον* pendent Attica grana viginti quatuor, Romana unum & viginti. Fannius:

Semioboli duplum est obolus, quem pondere duplo *γραμμα* vocant, scripulum nostri dixeret priores.

Idem:

Vncia fit drachmis bis quatuor. Vnde putandum

Grammata dicta, quod hæc viginti quatuor in se

Vncia habet: tot enim formis vox nostra notatur.

Vel etiam quod viginti quatuor grana penderet, Attica scilicet. Dioscorides, *γραμμα* ὀβολὸς ἄγει δύο. Galenus & Paulus Ægineta idem. Cleopatra. *γραμμα* ἔχει ὀβολὸς β'. *θήρις* γ'. *κεράπας*, ε'. *χαλκὸς* ιε'. Abensina corrupte pro *γραμμα* Garme & Kermet dixit. Priscianus: Scrupulus, siliquæ sex. Volusius: Scriptulum dimidium audio quosdam ratiocinatores simplium vocare, quod est totius assis quingentesima septuagesima sexta pars. Pollux. τὸ μὲν διάβολον ἐν πετυπωμένῳ ἔχον γλαυκάν, καὶ τὸ ἐκ θατέρου πρὸς ὄψον Διὸς. τὸ δὲ τετράβολον τὸ μὲν πρὸς ὄψον ὁμοίως. δύο δὲ τὰς γλαυκὰς. Isidorus libr. 16. capit. 24. suarum Originum. Scrupulus sex siliquarum pondere constat. hic apud Græcos *γραμμα* vocatur. Scrupulus autem dictus per diminutionem à lapillo breui, qui scrupus vocatur.

Agri-

Agricola recte quidem notat Græcos & Mauros scrupulo tribuere grana viginti quatuor, & hodie quosdam scrupulo tribuere tantum grana viginti. Sed vnde nata sit hæc diuersitas, ipse non indicat, neque vero agnosci potest, nisi ex illa, quam statuimus, distinctione inter Atticum & Romanum granum. Est mihi nummulus argenteus à parte postica, nō ad oram, sed in medio subobscore hæc verba præferens T. C L A V D. ab altera parte Claudii effigiem absq; vlla inscriptione, is scrupulum præcise pendet, hoc est, grana Romana vnum & viginti.

XLVI.

Bini scrupuli Norimbergii pendunt grana Romana viginti tria, quaternas filignas tres, id est, duodecim filignas Norimbergias.

XLVII.

Denarius aurificum pendet viginti quatuor grana Romana, vt scrupulus viginti quatuor Attica: hæc granorum non animaduersa distinctio Budæo, Agricolæ, Stanislao, Pisoni & aliis imposuit, vt crederent, hunc aurificum denarium esse eiusdem cum scrupulo Romano ponderis. Idem Piso hunc aurificum denarium quandoque Tresellum vocat.

XLVIII.

Estelinus Parisiensis ponderis est vocabulum, quo Parisienses aurifices vtuntur ad designanda duodetriginta grana Romana, cum quatuor quintis grani partibus. Pendet, inquam, Estelinus maleas duas, felinos quatuor, estq; vicesima Parisiensis vnciæ pars.

Bathius autem Germanorum nummus est, eiusdem cum Estelino ponderis, Pfeningos quidem quatuordecim proprie valens, sed ita tamen, vt sæpe quinque bathiis præter legitimum Pfeningorum numerum auctarii loco bini Pfeningi soleant adici, vt duodeviginti Pfeningorum quaterniones efficiantur.

XLIX.

Victoriatus & quinarius Imperatorius, *τειώβολον* Atticum, *ἑξήκοντα* Græcorum & Talmudistarum Selah minus, vel Astira minor, nummi sunt argentei, pendentes Hebræa grana quadraginta, Attica triginta sex, Romana triginta & unum cum semisse. Marcellus: Victoriatus denarius drachmæ dimidia pars. lege: Victoriatus denarii siue drachmæ dimidia pars. Hinc cum Scribonius Largus compositione CLXX. scripsisset, thlaspis denarii pondo sex, & Victoriati, opobalsami denarii pondo sex & Victoriati. Galenus in secundo de Antidotis libro vertit *ὀποβαλάμυ, θλάσπιος, ἀνὰ δραχμὰς εἴς τειώβολον*. R. Natan ait, Astiram, hoc est, staterem esse quidem idem quod Selah. Sed Selah esse duplex, maius & minus. Ita quidem ut minus sit octava maioris pars. Dimidia vero Zuzæ, siue drachmæ. Id vero minus Selah vocari etiam Astiram, ita quidem ut distinctionis ergo dicatur Astira Sarsia, vel Astira sarsur; & Sarsia quidem castratum; Sarsur vero *περξερηπκόν π* significat, quo scilicet institores *περξερηπκὰ*, & infimi mercatores ut plurimum solent in minutula mercium distributione. Et hæc quidem est Rabbi Natanis mens. Sed vereor ne ipse decipiat, ac dicendum sit, Astiram, id est, staterem Atticum, siue Selah Chaldaicum esse dimidiam non zuzæ, sed vnciæ partem. Ego tamen *ἐπέχω*. Superest nobis soluendus nodus, quem nectit Volusius: Victoriatus, inquit, num tantundem valet, quantum quinarius olim, at peregrinus nummus loco mercis ut nunc tetradrachmum & drachma habebatur? Nodum hunc fateor, me non aliter posse soluere, quam si sic legam: Victoriatus nunc tantundem valet, quantum quinarius. At olim peregrinus nummus loco mercis ut nunc tetradrachmum & didrachma habebatur. Certe Tertulliani tempore nummus erat in elemosynis dandis vsitatus. Sic enim in libro de velandis virginibus ait: Quod si vnus victoriati, vel quam-

D

cunque

cunque eleemosynæ operationem sinistra conscia facere prohibemur, &c.

L.

Quinarius Consularis est nummus argenteus, pendens grana Romana triginta sex, quot Victoriatus vel *τειώβολον* Attica, Volusius: Denarius primo decem asses valebat, unde & nomen traxit. Quinarius dimidium eius, id est, quinque asses, unde & ipse vocatur. Sestertius duos asses & semissem quasi semis tertius. Græca figura *ἑξάδραμον ἡμιτάλαντον*. Nam sex talenta & semitalentum eo verbo significantur. Lex etiam duodecim tabularum argumento est, in qua duo pedes & semis, sestertius pes vocatur. Nunc denarius sedecim, Victoriatus & quinarius octo, sestertius quatuor asses. Hæc Volusius: quæ de quinariis, denariis, sestertiis & assibus, quos *σφαιρικῶς* Imperatores diximus, intelligenda sunt, hoc est, de denario drachmali, quinario, hemidrachmo &c. quia scilicet sub Imperatoribus hæc erat ferè æstimatio & pondus denarii, quinarii, &c.

LI.

Sesquibathius nummus est Germanorum valens quadraginta duos nostrates denariolos. Est mihi nummus argenteus quadraginta quatuor grana Romana pendens cum hoc elogio, L. SEPTI. LVPERC. COS. II. P. P. hic nummus valebat Consulares sestertios duos & semissem.

LII.

Duplex denarius aurificum pendet grana Romana duodequingenta. Poloni argenteos nummos cudunt huius ponderis, quos triplices grossos vocant, cū hac inscriptione: SIGIS. I. REX. POLO. DO. TO. PRVS. & ab altera parte: III. GROSSVS. AR. TRIP. CIVIT. GEDANENSIS 1537. Huius pondus nummi refert

refert drachma Neapolitana & Pedemontana, nisi quæ d vno grano leuior est, 47. tantum grana pendens.

LIII.

Drachma Onuphrii pendet grana Romana quinquaginta quatuor. Non dubium est, quin hæc drachma Romæ sit celebris; & in hac quoque vrbe, hoc est, Sedani, drachmam huiusmodi in quorundam Pharmacopolarum officinisprehendi. Et illi quidem non mirum est, si per incuriam & vecordiam quantumuis flagitiosam credant, hanc esse Medicam & Atticam drachmam, & non debuit vir tantus Onuphrius committere, vt ab imperitis illis in errorem abduceretur. Sed in hunc lapsum impulit eum etiam Pseudopriscianus, cuius hæc verba sunt: Denarii, inquit, illo tempore nummi argentei erant viginti quatuor siliquarum, quod in eodem libro ostendit Liuius. Signati (addendum ex ipso Liuiio argenti) octoginta quatuor millia fuere Atticorum, *πενήδεσσα* vocant. Trium fere denariorum in singulis argenti est pondus. Vide quod quatuor drachmæ sint septuaginta duæ siliquæ. Diximus enim superius, quod tres scrupuli, quorum singuli fere sex siliquas habeant, drachmam faciunt. Tres autem denarii idem habebant, id est, septuaginta duas siliquas. Hæc Pseudopriscianus. Hinc Onuphrius: Pendebat, inquit, denarius argenti siliquas viginti quatuor. Sex denarii vnciam conficiebant, vt tradit Priscianus, & ego ipse expertus sum. Idem. Cum denarius Romanus penderet argenti siliquas viginti quatuor, duodeuiginti siliquæ drachmam conficiebant, tres itaque denarii drachmas quatuor, octo drachmæ vnciam conficiebant. Vncia sex denariis constat, auctore Prisciano. Hæc Onuphrius. Sed auctorem illum, qui perperâ Priscianus creditur, & Onuphrium ipsum decepit, non animaduersa in Liuii verbis particula fere; Trium fere denariorum, inquit,

in singulis argenti est pondo. In singulis, inquam, *τρεῖς δραχμοί*. Cautè enim & prudenter Liuius particulam fere addidit. Nam si præcise loqui velis, *τρεῖς δραχμοί* pendet denarios tres cum tribus septimis, hoc est, septem tetradrachma viginti quatuor denarios pendēt. Potuit etiam Pseudoprisciani hæc esse mens, vt statueret non drachmam Atticam pendere grana Romana quinquaginta quatuor, vt putat Onuphrius; sed præcos denarios olim pependisse grana Romana octoginta quatuor, quod est legitimum sextulæ pondus. Huiusmodi denarius, si modo vnquam in vsu fuit, penderet Pondionim Talmudica sexdecim. Onuphrium præterea deceperunt nummi quamplurimi tum antiqui, tum nostri sæculi, qui huius Onuphrianæ drachmæ pondus obtinent, quo argumento inductus credidit, Atticam quoque drachmam eiusdem ponderis fuisse. In Italia enim nummi, quos Marcellos Veneti vocant, & qui Romæ Iulii, in Longobardia Pauli, in Neapolitano Regno Carlini nuncupantur, quinquaginta quatuor grana Romana pendent & decem baiocis commutantur. Nūmi v. antiqui eius ponderis proculdubio ideo fiebant, vt tribus sestertiis Consularibus æstimarentur, non vt Atticam drachmam pondere vel pretio æquarent. Quos igitur appendi nummos drachmam Onuphrianam præcise pendentes erant hi:

Primus, IULIA. DOMINA AVG. MONETA AVG.

Secundus, IMP. TRAIANO. OPTIMO. AVG. P. M. TR. P. COS. V

Tertius, D. N. MAGNENTIVS P. F. AVG. FELICITAS PERPETVA.

Quartus, ANTONINVS PIVS AVG.

Quintus, IMP. TRAIANO. AVG. GER. DAC. P. M.

S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI.

Sextus, HADRIANVS AVG. COS. III. P. P. S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI.

Vno grano leuiores erant hi:

Primus

Primus ab utraque parte effigiem Imperatoriam præ se ferens cum his elogiis ANTONINVS AVG. PIVS P. P. TR. P. COS. III. à parte postica: AVRELIVS. CÆSAR AVG. PIVS COS.

Secundus, HADRIANVS AVGVSTVS.

Tertius, ANTONINVS AVG. ARMENIACVS P. M. TR. P. XVIIII. IMP. II. COS. III.

Quartus, FAVSTINA AVGVSTA.

Quintus, ANTONINVS PIVS. AVG. ARM. P. M. TR. P. XVIIII. COS. III. P. P.

Duobus granis leuiores erant hi: L. SEPT. SEVER. AVG. IMP. V. P. M. TR. P. III. COS. II. P. P.

Secundus IMP. COMMODVS. ANTONINVS AVG. TR. P. VII. IMP. V. COS. III. P. P.

Tertius CÆSAR AVG. ab altera parte Cometes & DIVVS IVLIVS.

Quinquaginta tantum grana pendent hi: IVLIA. SANCTÆ VEN. ET. L. SEPT. SEV. AVG. IMP. VII II. ab altera est Elephantis effigies. In inscriptione remanserant tantum hæ literæ CENTIA AVG. h. c. Munificentia Augusti.

LIV.

Drachma Ferneliana pendet grana Romana sexaginta. Huiusmodi quoque drachma vtuntur Pharmacopolæ quam plurimi, iidemque cum Fernelio putant, hanc esse Atticam, veterumq; Medicorum drachmam. In quo etiam si falluntur, tamen propius à vero absunt quam Onuphrius, & id quoque, si primam huius drachmæ originem spectes, non tam errore factum, quam certo consilio ad calculi facilitatem institutum. Eadem mente factum crediderim, vt nummi quidam argentei hoc pondus obtinerent, cuiusmodi penes me sunt aliquot.

Primus nihil habet inscriptum, sed ab vna parte caput Principis alicuius, ab altera Elephantis effigiem præ se fert.

Secundus, ANTONINVS AVG. P. P. TR. P. XVIIII. IMP. II. COS. III

D 3

Tertius

Tertius IMP. SEPT. GETA. CÆS. PONT. PRINCEPS, IVENTV-
TIS.

Quartus, IULIA AVGVSTA.

Quintus, ANTONINVS AVG. PIVS. P. P. TR. P. XV.

Quidam attritu vno grano leuiiores sunt:

Primus, IMP. CÆS. TRAIAN. HADRIANVS AVG. P. M. TR. P.
COS. III.

Secundus, ANTONINVS AVG. PIVS. P. P. TR. P. COS. III.

Tertius, IMP. CÆS. TRAIANVS HADRIANVS AVG. P. M. TR.
P. COS. III. Sed cum omnes hi valde attriti sint, fieri potest, vt ea
mente confecti sint, vt drachmā Atticam, h. e. gr. 63. penderēt.

Duobus granis leuiiores sunt;

Primus, HADRIANVS AVG. COS. III, P. P. SALVS. AVG.

Secundus, ANTONINVS AVG. PIVS. P. P. COS. II.

Tertius, IMP. NER. TRAIANO. OPTIMO. AVGG. P. M. TR. P.
COS. V. P. P. S. P. Q. R. FORT. REG.

Quartus, ANTONINVS, PIVS. AVG. GERM. P. M. TR. P. XVIII.
COS. III. P. P.

Quintus, HADRIANVS. AVG. COS. III. P. P. ROMVLO
CONDITORI.

Sextus, IMP. TRAIANO, AVG. GERM. DAC. P. M. TR. P.

Septimus, IMP. CÆS. HADRIANVS.

Tribus granis leuiiores.

Primus, IMP. TRAIANO. AVG. GERM. DAC. P. M. TR. P. COS. V.
P. P. S. P. Q. R.

Secundus, CÆSAR. TRAIANVS. HADRIANVS AVG. P. M.
TR. P. COS.

Quatuor granis leuiiores.

Primus, IMP. CÆS. NERVA. TRAIANVS. GERM.

Secundus, DIVA FAVSTINA.

Tertius, ANTONINVS AVG. P. M. TR. P. XIII. COS. III.

Quartus, VESPASIANVS.

Postremi

Postremi hi, si non casu & attritu tam leues facti sunt, eo consilio diminuti sunt, vt ex vncia Romana nouem huiusmodi nummi ferirentur. Nihilominus, siue nouem siue octo tantum, siue octo cum semisse ex vncia cuderentur, omnino perualum habeo, peræque omnes Imperialium denariorum loco habitos.

Eâdem drachma vtuntur Monspeffulani, Tholosates, & Auenionenses, hoc est, octaua pars vncia illorum sexaginta grana pendet. Tantundem pendet drachma Rhotomagensis, sed ita vt sit decima pars vnciæ Rhotomagensis. Qui factum autem sit, vt Rupellenses & Massilienses suam drachmam vno grano leuiorem esse voluerint, sane non video.

LV.

Denarius Imperialis, drachma Attica, Zuz, & Zehub Chaldaicum, & Denar siue *Δηνάριον* Iudaicum, nummi sunt argentei pendentes Hebræa grana octoginta, Græca septuaginta duo, Romana sexaginta tria. Hæc drachma ita celebris fuit, vt quoties apud Medicos aut Historicos *ἀπλῶς* & indistincte drachma legitur, semper Attica intelligatur. Fere enim Attica obseruatione vtuntur Medici, inquit Plinius l. 21. cap. vltim. Marcellus. Obolus sexta pars drachmæ. Pseudopri- scianus. Drachma siue argenteus scripuli tres. Galenus. ἡ δραχμὰ κέρει πὰ ἔχει ἢ γράμματα γ'. Cleopatra. *Δραχμὴ ἢ εἰς ὀλίγη ἀγεί γράμματα γ' τυτέστιν ὀβολὸς δ'.* lege, ὀβολὸς ε'. *Δίρυμς δ'.* Arabibus, Eloginat & Alki pro ὀλίγη, & drachmi dicitur. In Scriptura drachmon. i. Chro. 29. 7. At Paraphrastes Chaldaeus Sicli quadrantem Zuz vertit. i. Sam. 9. 8. & Syrus τὰ δὲ δραχμα binas zuzim, siue zuzas. Matth. 16. 24. & Luc. 15. v. 8. & 9. Zehub vocem vsurpat Rabbi Schelomoh Iarchi in Exodi capitul. 21. versu penultimo, cum ait: Selah pendet quatuor Zehubim. Zehub vero proprie χρυσίου, id est, aureum significat. Causa nominis est, quod

quod ut etiamnum hodie, Gallis, Italis, Hispanis, sic & olim Hebræis ac Græcis plerique aurei drachmales aut didrachmales erant. Priscos vero nummos argenteos drachmam Atticam præcise pendentes, non dubito, quin quivis facile comparare possit, quos appendi his elogiis insigniti erant.

Primus, ANTONINVS AVG. PIVS. P. P. TR. P. AVRELIVS CÆSAR
AVG. P. F. COS.

Secundus, FAVSTINA AVGVSTA DIVA VENVS.

Tertius, ANTONINVS PIVS. FEL. AVG. FELICITAS, TEMP.

Quartus, FL. IVL. CONSTANS. P. F. AVG. VICTORIA. D. D. N. N.
AVGG.

Quintus, HADRIANVS AVG. COS. II. ASIA.

Sextus, DIVA FAVSTINA. ÆTERNITAS.

Septimus, IMP. CÆS. DOMIT. AVG. GERM. P. M. TR. P. VI. IMP.
XXII. COS. XVI. CENSOR. P. P.

Duobus granis leuior. ANT. AVG. III. VIR. hoc est, Antonia Augusta Antonii Triumviri filia, Claudii mater.

LVI.

Regalis Hispanorum nummus est argenteus vno grano grauior Attica drachma, hoc est, pendens Romana grana sexaginta quatuor, ob eam scilicet causam, quod iste numerus instituendis partitionibus est accommodatior. Adde quod ea ratione ex vncia Parisiensi, quæ multis in locis etiam extra Galliam vsurpatur, præcise fiunt Regales nouem: Galli vero Francici sui quadranti, quia ex argento minus expurgato conflatus est, quasi compensationis instar duo insuper grana addiderunt, ut scilicet sexaginta sex grana Romana penderet Francici quadrans, edicto tamen Regio Anni 1602. aestimatus est denariolis Turonicis sexaginta quatuor; ac si totidem granis præcise constaret, cum tamen, ut dixi, duo insuper grana pendeat. Quicquid sit, nullo aut perexiguo veri dispendio potes Francici quadrantem, Regalem Hispanorum, & drachmam Atti-

Atticam ita inter se comparare, ac si eiusdem plane ponderis ac pretii essent. Nam & Romani ipsi denarios suos Imperiales vno aut altero grano ponderosiores Attica drachma quandoq; conficiebant. Appendi certe qui sexaginta quinque grana penderet cum hoc elemmate, CÆS. PONT. ARII. Cæteræ literæ sunt extritæ. Germani autem Regalem Hispanorum quatuor albis, vel octo Pfeningorum quaternionibus commutant, & vno insuper Pfeningo auctarii vel compensationis instar addito; ob eam scilicet causam, quod argentum Germanicum Hispanico deterius est, vt supra monuimus.

LVII.

Drachma Misena & Erphurdana pendet grana Romana sexaginta septem cum semisse, hoc est, quaternas siliquas Misenas quatuor cum semisse.

LVIII.

Drachma Norimbergica pendet grana Romana sexaginta nouem. Georgius Agricola in his ponderibus definiendis, licet patriæ suæ peculiaribus, non semper satis sibi constat; sed prodigiosa nescio quæ fragmenta insuper addit, puta drachmæ Misenæ, sex Norimbergicæ quinquaginta sexagesimas quartas. Nos id sequuti sumus, quod legitima requirit analogiæ series.

LIX.

Denarius Consularis est nummus argenteus pendens Romana grana septuaginta duo. Eiusdem ponderis est, quem nostrates aurifices grossum siue tresellum vocant, ac si dixeris, grauiorem denarium, & tres alios leuiores pendentem. Onuphrius legitimam prisca denarii figuram describere volens; Denarius, inquit, ab vno latere vrbs Romæ galeatum caput cum numeri nota X. habebat. Budæus idem quoque asserit, sed & posticam partem describit, lupam scilicet sub ficu Ruminali vmbra captantem, & duobus infantibus vbera porrigentem,

E

& pa-

& pastorem à tergo velut eminus prospectantem. At ego quoque huiuscemodi nummum argenteum habeo probe effigiatum, cum hoc lemmate, ROMA: vt non sit metuendū, ne Budæus, Onuphrius & ego aliis atque aliis denariorum exemplaribus vsi simus. Sed non putandum, hos solos denarios fuisse, qui vel lupam, vel galeatum caput, aut notam numeri X. insculptam haberent; quin quotquot nummi argentei inueniuntur, grana plus minus septuaginta duo pendentes, non video, quidni dicere possimus, eos totidem esse denarios. Et quidem grauiores, nisi forte vno aut altero grano, (qualis est meus) vix reperiuntur, qui quidem inter denarios habendi sint. At leuiores pluribus granis inueniri facile possunt, vtpote vel ab æruscatoribus imminuti, vel vsu attriti. Legitimum autem denarii pondus grosso nostro æquale fuisse agnoscunt etiam Agricola, Stanislaus, Hotomanus, &c. B V D Æ V S ergo denarium huius ponderis quadraginta duobus Turonicis sui temporis denariis æstimat, siue Turonicis sui temporis solidis tribus & semisse. Id ad denarios & solidos, quibus hodie vtimur, relatum septuaginta duos nostri temporis Turonicos denarios, solidosue sex efficit. Ita siue B V D Æ I solidis, siue nostris vtaris, denarii decem Consulares aureo Gallico non incommode æstimari possunt; quod & Budæus docet, cuius aurei cum nostris eiusdem plane ponderis erant, & pretii maioris potius quam inferioris, hoc est, eiusdem notæ, vel melioris potius quam deterioris. O N V P H R I V S autem, vt supra notauimus, denarium, ait, quatuordecim fere baiocis Romanis æstimari posse, hoc est, vt diximus, tredecim cum triente. Id ad nummos Gallicos argenteos relatum cum Budæi æstimatione plane conuenit. Sed in eo differunt, quod Budæus duodenariam rationem sequens triginta denarios, siue centum ac viginti sestertios tribus aureis Gallicis æstimat. O N V P H R I V S vero decupla proportione contentus

viginti

viginti quinque denarios, siue centum sestertios tribus itidem aureis Italicis æstimat. Præcipuum tamen inter illos discrimen in eo est, quod *BVDÆVS* drachmam putat eiusdem ponderis esse cum denario. *ONVPHRIVS* vero inter vtrumque statuit rationem sesquiterciam. *AGRICOLA* sesquiseptimam, vt Panninio tres denarii quatuor drachmas; Agricola vero septem denarii octo drachmas efficiant, non quod denarium grosso nostro grauiorem, sed quia drachmam leuiorem putant. *FRANCISCVS GARAVLTIVS* in suo de ponderib. & mensuris libello ait, drachmam quidem Atticam & denarium Romanum eiusdem fuisse ponderis, sed ita, vt nouem drachmæ seu denarii grossos nostrates octo conficiant, vel, quod idem est, octo vnciæ Parisienses nouem vncias Atticas siue Romanas, itidemq; octo grana Gallica, vt quidem ipse putat, æquent pondus 9. granor. Romanorum. Et ad hanc rationem suos omnes Epilogismos subducit. Et recte quidem Agricola sesquiseptimam rationem instituit. Is tamen Budæi rationes sane validissimas non satis commode diluit. Fatendum igitur ingenue, quod contendit Budæus, Atticam sc. drachmam cum denario commutari solitam. Atq; hanc esse causam, cur optimi quique Scriptores pro drachma denarium vsurpent, & vicissim. Vnus Curtius sit testis plus quam locuples. Is enim quemadmodum *de vi & Agrippæ* Prætorem, sic & pro drachma denarium semper vsurpat, adeo vt ne semel quidē, si bene memini, drachmæ vox in toto Curtio legatur, non secus ac si Scipionis aut Camilli, non Alexandri vitam scriberet. Quot ergo drachmas numerant Appianus, Diodorus Siculus & Plutarchus, tot ille denarios passim substituit. Quod si quando diuersos à reliquis numeros ponit, id facit non quasi sesquiterciam aut sesquiseptimam, aliamue huiusmodi rationem sequens, sed ita, vt non raro solent Scriptores in numeris dissentire. Contra Plutarchus, Appianus, Dio & reliqui Græci, vbi Romanas Historias

conscribunt, pro denario, quatuorue sestertiis constantissime drachmam vsurpant, prout innumeris exemplis luculentissime confirmat Budæus. Et frustra Agricola vrget Appiani locum, & Budæum temere increpat, subdubitantem locum à Candido male versum, qui pro eo quod Suetonius dixerat in Cæsare 83. viritum trecentos sestertios legauit; Candidus Appianum vertens, dixit, octoginta quinque drachmas. Recte, inquam, coniiciebat Budæus, Candidum male vertisse. Appianus enim scripsit, *ἑβδομήκοντα πέντε δραχμάς*. In Xiphilino deest vox *πέντε*, per incuriam proculdubio omiſſa vel amiſſa. Quin & aliquando Plutarchus ipse vtrosque nummos, Atticos & Romanos, simul apponit, & ea, quam Budæus contendit, ratione componit. In Antonio enim *τῶ φίλων*, inquit, *πνι μνείας ἐκέλευε πέντε καὶ εἴκοσι δοῦναι. Ἐτο Ῥωμαῖοι δέκις καλῶσι*. Nam, vt id obiter moneam, ab aliis sæpe notatum. In huiusmodi Ellipsis, quemadmodum Latini sestertii vocem, sic Græci drachmam semper subintelligunt; Hebræi vero τὸ τετράδραχμον, id est, siclū sacrum, vt infra dicemus. Idem in Fabio: *Θέας ὁ μνηστὴς καὶ θυμηλικὸς ἀξίον ἀπὸ σπυροῦν λειακοσίων λειακόντι λειῶν ἐπιτημοεὺς προσόβριος. Ἐτο ἡ κεφάλαιον ἔστι ἐκ τῶ μνείας δραχμῶν καὶ δραχμῶν λειοχίλια πεντακοσία ὄγδοήκοντα τρεῖς καὶ δύο ὀβολοὶ*. Trecenta, inquit Plutarchus, triginta tria sestertiū millia, & trecenti triginta tres denarii cum triente, vel trecenta triginta quatuor sestertiū millia, & insuper, trecenti triginta tres sestertii cum triente, conficiunt præcise octoginta tria drachmarum millia, & quingentas octoginta tres drachmas & obolos duos. Denique si quis velit rursus ea testimonia congerere, quibus probari potest, drachmam ab antiquis pro denario sumptam, & vicissim, hoc erit & actum agere, & lectori pariter, ac sibi, frustra negotium faceſſere. Qui fieri igitur potest, vt aduersus Budæum recte contendat Agricola, septem denarios octo drachmarum pondus obtinere? Erroris huius ac confusionis drachmæ cum denario hæ videntur esse causæ præcipuæ.

puæ. Primum, quod si non præcise, saltem analogice idem sunt. Nam ut denarius, quem Consularem vocamus, pendet grana Romana septuaginta duo; sic Attica drachma pendet Attica grana septuaginta duo. Quotusquisque autem ita anxie rem ad viuum refecare satagebat, ut inquireret, essetne granulum Atticum Romano leuius? Enimvero ~~æstima~~ hæc plerisque non ~~ancie~~ ~~græcia~~ videri poterat; imo ne in somnis quidem subibat animos huiusmodi cogitatio. Secundo quantumuis licet etiam Imperatores ipsi sæpe denarios cudi iusserint, qui & priscum grossi pondus obtinerent, & ex argento probò essent, (nam & aliquos ipse vidi, & Budæus multos, & aurifices peritissimi, ac fide digni testati sunt mihi, se quamplurimos huius ponderis & optimæ notæ denarios Imperatorum nomina præferentes & appendisse & conflasse) tamen id potissimum felicioribus Reipublicis temporibus vsurpatum est. Sub Imperatoribus vero ut plurimum vel de legitimo pondere aliquid detrahebatur, vel minus expurgati fiebant, quam Attica drachma, ut nullo dispendio drachma cum denario posset commutari, & temperaturo quidem varietates percurrere perquam laboriosum esset, & aurificis potius, quam scriptoris industriam postularet. In ponderis diminutione non dubium est, quin id ut plurimum Imperatores per suos argyrocopii mancipēs obseruarent, ut ex vncia Romana septem aut octo denarii ferirentur. Nam quod supra notauimus, etiam nouem aliquando ex vna vncia percussos, id ut iniquius, ita & rarius fuit. Cum ergo ex vncia Romana feriebantur septem denarii probæ notæ, tum conficiebantur denarii, quos Consulares distinctionis causa nuncupamus, hoc est, priscum ac legitimum suum pondus retinentes. Cum vero ex eadem vncia octo denarii cudebantur probæ itidem notæ, tum conficiebatur denarii, quos drachmales & Imperiales nuncupare possumus. Iam etiam si eiusdem indicaturæ esset drachmalis denarius cum Consulari, quotus quisque erat, qui as-

sumpta trutina ponderis inæqualitatem aut aduerteret, aut pensi haberet? Quid? An non in Italia, atq; adeo in Gallia passim Regales Hispanorum cum Iuliis & Paulis commutantur? Et tamen certum est, totidem granis leuiores esse Iulios Regalibus, quot denarii drachmales Consularibus. Num ideo dicemus, Iulios multo defæcatoris argenti esse, quam Regales? Non ita sollicitè populus in nummulos istos argenteos inquirat, ut eos sexta vel septima sui parte iusto leuiores reiiciat. Adde, quod & suos quisque nummos pluris facit, quam alienos, licet nihilo meliores, vel etiam pondere aut indicatura aliquanto inferiores. Sed iam Plinium audiamus l. 33. capite nono. Miscuit, inquit, denario Triumvir Antonius ferrum. Alii de pondere detrahunt. Et l. 33. capite tertio. Liuius Drusus in tribunatu suo octauam partem æris argento miscuit. Cum ergo Plinius l. 21. capite ultimo ait, drachmam Atticam denarii argentei pondus habere, vel de denario drachmali loquitur, vel id innuit, in Attica drachma ex puro puro argento confecta tantundem argenti esse, atque in plerisque denariis. Et sane vidi & appendi nummos, quos facile iudicares, ea mente percussos, ut pro argenteis obtruderentur, qui penderent grossum, atque adeo vno aut altero grano grauiores grosso essent, qui tamen vix Atticam probi argenti drachmam valerent. Horum hæc erant elogia: IMP. TITVS. CÆS. VESPASIANVS AVG. P. P. TR. P. VIII. IMP. XV. COS. III. Alter. IMP. COMMODVS. PIVS. FELIX AVG. FIDES MILITVM. Tertiam erroris causam præbuerunt Medici quidam veteres, his denarii & drachmæ vocabulis ita abutentes, ut denarium quidam vellent esse octauam vnciæ partem. Contra, drachmam alii septimam vnciæ partem intelligerent, non quod aliam atque aliam vnciam, sed alium atque alium denarium aut drachmam staterent. Hæc tu commode possis ita distinguere, ut denarium

rium Atticum & drachmam Romanam dicas. Denarius Atticus erit is, quem drachmalem & Imperialem identidem nuncupauimus. Drachma Romana prisco siue Consulari denario, vel nostro grosso respondebit.

Tutius autem & cautius egeris, si vitandæ confusionis ergo, vbi non de nummis, sed de ponderibus agitur, per drachmam semper octauam, per denarium semper septimam partem intelligas eius vnciæ, quæ Romanis pariter & Græcis procul dubio fuit eadem. Audiamus ergo Medicos, vltimæ huius confusionis autores. Galenus de Compositione Medicamentorum secundum locos scribens, libro octauo: *περὶ δὴλον*, inquit, ὅτι δραχμῶν λέγμεν νῦν ἐν τοῖς τοιούτοις ἅπασιν, ὅπερ Ῥωμαῖοι δηνάειον ὀνομάζουσιν, quasi diceret, drachmam nunc *καταχρηστικῶς* vocamus septimam vnciæ partem. Idem de Compositione Medicamentorum secundum genera, libro quinto, *ἐπεὶ δὲ πῶς ἕγγιστα οἱ πλείστοι μὲν ἐπὶ δὲ ἡμίσεως δραχμῶν εἶναι φασὶν, ἔνιοι δὲ ζ. ἕτεροι δὲ η̄.* Eandem, inquam, vnciam volebant esse drachmarum alii octo, alii septem, alii septem cum semisse, hoc est, alii tribuebant drachmæ grana septuaginta duo, alii sexaginta tres, alii denique sexaginta septem cum quinta grani parte, quod credo rarissimum fuisse. Scribonius Largus. *Æque*, inquit, in libra denarii octoginta quatuor apud nos, quot drachmæ apud Græcos incurrun, hoc est, quemadmodum Latini Scriptores libræ tribuunt denarios octoginta quatuor; sic & drachmas totidem Græci, sub Romano sc. Imperio viuentes, & Romanorum ponderib. sese accommodantes. Hæ videntur fuisse præcipuæ causæ, cur non Historici modo, sed etiam ii. quos decebat de his accuratius conscribere, drachmam cum denario confuderint. Hinc illud Plinii. Drachma Attica denarii argētei pondus habet. Sic Cleopat. *ἢ Ἰταλικὸν δηνάειον ἔχει δραχμῶν ἄ.* lubentius sic dixerim, *ἢ δηνάειον ἔχει δραχμῶν Ἰταλικῶν ἄ.* Marcel. Denarius argēteus est drachma. Et hac q̄dem Italica siue Romana drachma 72. grana penden-

pendente vtitur Ioannes Andernachus Germanus nostri temporis Medicus non obscurus. Sed nemo à Budæi sententia longius discedit, quam interpret Nicandri: τὸ δυνάειον, inquit, ἔχει δραχμὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν. Hæc causa est, cur Agricola de restituendis ponderibus scribens, tria Denariorum genera statuatur. Graues, inquit, habent pondus drachmæ vnus & dimidiæ, non quatuor scrupulorum, vt Portius asserit: mediocres drachmæ vnus & septimæ, leues drachmæ. Verum graues nullos vidimus, mediocres extant, plures leues reperiuntur, maxime in antiquis ruinis. Hæc Agricola, Portii, quem reprehendit, mentem non capiens. Portius enim, vt & Onuphrius, non grauiorem iusto denarium, sed leuiorem drachmam statuit. Sed & graues illos denarios, quos nunquam vidit Agricola, quis vnquam viderit, nescio. Neque vero vnquam extitisse credo, nec est quod vnus Nicandri *μνημονικὸν ἀμάρτημα*, vel librarii mendum *ἡμίσειαν* pro *καὶ τὸ ἕβδωμον* substituentis nos adducat ad confingendum nouum denarii genus. Sed omnium longissime à vero recedere videtur Emanuel Tremellius in Mat. 18. v. 28. vbi ait, denarium valere grana nonaginta sex, drachmas sex. Ibi Franc. Iunius notat, id intelligendum esse de maiori denario, minorem enim drachmæ æqualem esse. Sed vbi gentium vnquam auditum est, denarium sex drachmas (Atticas quidem) valere? Tremellii igitur error alio modo excusandus est. Denarius, quem Consularem dicimus, pendet grana Romana septuaginta duo; Hebræa vnum & nonaginta cum tribus septimis Hebræi grani partibus. Pro eo Tremellius dixit, grana nonaginta sex. Denarius vero Imperialis pendet Attica grana septuaginta duo, obolos Atticos, Mahas Chaldaicas, & drachmas itidem Ægyptias sex. Iam Gera pro Maha sæpe sumitur, licet *καταχρηστικῶς*. Gera autem pendet Hebræa grana sexdecim. Id sexies multiplicatum efficit Hebræa grana nonaginta sex. Glossæ veteres nescio quid hic turbant; Biuio *δύνημα*, Biuiones *δυνάεια*,
rursus

rurfus *δινάειον*, *sestertium*, *δινάειον λουκόν*, *asprum*, quæ sane quid sibi velint, non capio.

LX.

Siglus Babylonius pendet Hebræa grana centum, Attica nonaginta, Romana duodecoginta cum dodrante. Xenoph. *ἀναβάσεως* libro primo: ὃ δὲ σίγλῳ δινάειται ἐπὶ ἄβολος, καὶ ἡμιστόλιον Ἀττικόν. Vox est proculdubio ab Hebræa *σίγλ* deducta, vel potius utraque, tum, inquam, *σίγλ*, tum *σίκλ*, ab Hebræa radice, quæ appendere significat. Nam *ש* in *ג* hoc est, tenuis in mediam mutatio longe frequentissima est apud quasvis nationes. Quod quidem ante vocalem fit frequentius, ut à *κυβερνῶ* fit *γ*βερνο, à *μυγέομαι* fit mugio, à *κόβει* gobio &c. Contra à Caius *Γαί*, ab *ἀμόργη* amurca, à *μίσγω* misceo &c. Ante consonantes casque liquidas, ut hic paulo rarius. Sic tamen à clade gladium deducit Varro. Sic à *κεράββαλον* grabbatum, & Ecclesia Hispanis est Vglesia, & à Vermiculus Italis fit Vermiglio. Sic forte gloria à *σὸ κλίειν*. Hesyhii de hoc Babylonio Siglo, siue mauis, Siclo loquentis verba inuersionem passa sunt; sed ita ut facile restitui possint hoc modo: Σίγλον Περσικόν νόμισμα διωάμενον ὀκτὼ ὀβολός Ἀττικός, ὡς Ξενοφῶν ἐν τῇ ἀναβάσει λέγει. Ἔστι δὲ καὶ εἶδος ἐνωπίων. Δινάειται δὲ σίγλῳ δύο δραχμαίς Ἀττικαίς. Ἔστι δὲ καὶ νόμισμα σαρδονικόν διωάμενον ὀκτὼ ὀβολός Ἀττικός. Utrum vero Siclus Sardonicus præcise obolos Atticos octo pendeat, mihi non constat. Siclus certe Perficus; Xenophonte, quem Hesyhii ipse laudat, teste, valet tantum Atticos obolos septem & semissem. Sed Hesyhii numerum rotundatum pro decurtato cepit, quod etiam accuratissimis quibusq; Scriptoribus est non infrequens.

LXI.

Libella Veneta nummus est, quantum conicio, pendens Romana grana vnum & octoginta, valens solidos Italicos siue Venetos septem cum semisse, Baiocos quindecim, solidos Venetorum viginti. Eiusdem ponderis est drachma, qua utitur

Geneua, hoc est, octaua pars vnciæ Geneuensis.

LXII.

Sextula Romana & ἑξήλιον Atticum pondera sunt. Siglus vero Sardonius nummus est argenteus pendens Attica grana nonaginta sex, quatuor & octoginta Romana. Volusius. Vnciæ diuiditur in tres partes, quæ vocantur binæ sextulæ. Item in sextulas sex, id est, sex sextas. Fannius.

---Drachmæ scriplum si adiecero, fiet

Sextula, quæ fertur, nam sex his vnciæ constat.

Nicandri interpres: ἡ ἑγγίαι ἔχει σύγια ἕξ, τὸ σάριον κέρτα καί. lege ἑξήλιον & ἑξήλια. Hesychius: Ἔστ' ἕξ νόμισμα Σαρδονικόν, δυνάμιον ὀκτὼ ὄβολος Ἀττικὸς. Pollux ait, à quibusdam etiam ἡμίεκλον vocari, οἱ μὲν τοὶ ὀκτὼ ὄβολοὶ, ἡμίεκλον ἀνομάζοντο, ὡς φησὶ κέρτα ἐν λαμίᾳ. Cum vero hæc vox ἡμίεκλον sit τῆς πρὸς π, pondus huic ἀντιπέφρον, constabit Atticis granis mille, & quinquaginta duobus, Romanis octo & mille. Licet autem sextula vox ponderis potius sit, quam nummi vocabulum, tamen appendi nummum argenteum elegantem, qui quatuor & octoginta grana præcise penderet, cum hoc lemma te, VIC. C I M. & ab altera parte, COS. V I I. quòd sane non satis capio. Nam Marium quintum non septimum Consul Cimbros vicit. Appendi & duos alios, quibus tria tantum grana deerant, quin hoc sextulæ pondus æquarent. Præferabant autem alter Philippi, alter Gordiani nomina. Eiusdem ponderis est drachma Francofordiensis, Basileensis, & Bernensis, hoc est, septima pars eius vnciæ, qua vrbes illæ vtuntur.

LXIII.

Sextula Veneta & Neapolitana pendet grana Romana nonaginta sex, totidem scilicet, quot Romana sextula pendet grana Attica. Ita XXI. sextulæ Venetæ XXXII. drachmās Atticas æquabunt. Veneti nummum habent, quem Mongenigo vocant, qui sextulæ huius ponderi respondet.

LXIV.

LXIV.

Solidus argenteus Romanus grana Romana centum *ἀντὶ ῥέ-
πτοντα*. Nam solidi argentei huiusmodi quinque vnciam argenti
iubentur explere Codice Theodosiano libro primo de Expen-
sis ludorum. Ita quinque solidi octo drachmas Atticas confi-
cient.

LXV.

Drachma Æginetica nummus est argenteus pendens At-
tica grana centum ac viginti, Romana quinque & centum, vt
tres Ægineticæ drachmæ Atticis quinque respondeant. Pol-
lux. Ἀλλὰ πῶ μὲν Αἰγινᾶϊαν δραχμὴν μέζω τῆς Ἀττικῆς, δέκα γὰρ ὀβολὸς Ἀττικὸς
ἴχουεν, (Ægineticos vero sex tantum vel Attica drachma sex o-
bolos Atticos) οἱ Ἀθηναῖοι παρῆσαν δραχμὴν ἐμάλου, μίσει τῆς Αἰγινᾶϊας
Αἰγινᾶϊαν κελεῖν μὴ θελόντες.

LXVI.

Chelinus argenteus est Anglorum nummus pendens grana
Romana centum ac viginti, valens vero peninos Anglicos
duodecim, edicto tamen Regio Anno 1602, denariis tantum
centum ac quatuordecim æstimatur, & dicuntur pendere de-
narios aurificum quatuor, & grana sexdecim, hoc est, in vni-
uersum grana centum ac duodecim.

LXVII.

Sicilicus & Assarium Romanorum, Didrachmum Atticum,
stater Corinthius, ciuilis Hebræorum Siclus, & drachma
Iudaica nummi sunt argentei pendentes Hebræa grana cen-
tum & sexaginta, Græca centum & quadraginta quatuor, Ro-
mana centum & viginti sex. Epiphanius: Σίκλος ὁ λέγεται καὶ κοδεάν-
της τέταρτον ὄζει τῆς ὑγρίας, ἡμισυ δὲ ἔσται τῆς, (Attici scilicet) δὲ ο
δραχμᾶς ἔχων. τῆς γὰρ ὑγρίας ἡ δὲ δραχμῆς, addendum ὀβολὸν, vt recte
agnouit Agricola. Sed dum idem putat, ab Epiphanio dari
Sicli sacri definitionem, paulo inconsultius & acerbius, quam
par erat, Epiphanium increpat. Nihil est enim in hac

definitione, quod merito reprehendas, nisi quod prius erat homonymia tollenda, quam apponenda definitio. LXX. Siclum hunc aliquando drachmam, sæpius & rectius *διδραχμιον* vertunt.

Stater vero Corinthius aureis potius, quam argenteis nummis peculiaris erat. Pollux. l. 4. c. 24. *ὁ χρυσεὺς στατήρ δι' ὅ εἶχε δραχμὰς Ἀττικὰς.* Cum ergo idem ait, *τὸν Κορινθίων στατήρα εἶναι διχαλίτερον ὅπ δέ κ' ὀβολὸς διώαται.* vel est librarii mendum, vel ipsius Pollucis *μνημονικὸν ἀμάρτυμα*, vt ita scribendum sit, *στατήρα Κορινθίων εἶναι ὀκτάλιτερον, ὅπ δὲ δέ κ' ὀβολὸς διώαται.* Volufius. Sicilicus habet sextulam & dimidiam, dimidias sextulas tres, scriptula sex. Idem, vncia diuiditur in quatuor Sicilicos. *Λασάειον* etiam Scribonio dicitur, quod duodecim obolos habeat, vt as duodecim vncias. Cleopatra. *Λασάειον ἔχει δραχμὰς β'.* Idem. *καλεῖται δ' ἡ ὕψια τετρασάειον Ἰταλικὸν.* Fannius:

Drachmam si gemines, ad erit, quem dicier audis

Sicilicum. Festus: Sicilicum dictum quod semunciam fecer.

LXVIII.

Sicilicus Venetorum pendet Romana grana centum & quadraginta quatuor. Septem Sicilici Venetorum sexdecim drachmas Atticas. Diuiditur autem ab illis in triginta sex carctos siue filiquas.

LXIX.

Sicilicus Craeouiensis pendet Romana grana centum & quinquaginta quinque. Sicilici Craeouienteses sexaginta tres drachmas Atticas, itidem centum & quinquaginta quinta.

LXX.

Miliarifium siue *Ἀργυρεόν* nummus est argenteus, Romanis sub Imperatoribus Christianis vsurpatus, pendens Hebræa grana ducenta, Attica centum octoginta, Romana centum quinquaginta septem & semissem. Itaque ex Attica mina quadraginta

ginta Miliarislar feriebatur. Suid. Μιλιαρίσιον τὸ ἑνομίσιμον δίκαιον.
Dio lib. 55. χρυσίου γὰρ δὴ καὶ ἐστὶ τὸ νόμισμα τὸ τὰς πέντε καὶ εἴκοσι δραχμὰς
διωκόμενον κατὰ τὸ ἐπιχρῆσιον ὀνομάζω. Epiphanius: τὸ δὲ ἄργυρον ἔστι οὗτοι οἱ
Ῥωμαῖοι Μιλιαρίσιον καλοῦσιν ὁ ἕκαστος ἔσται σελιωτικὸν δίκαιον. Perperam ut ab
homine Græco neque linguæ Latinæ satis perito dictum. Quid
enim Miliarisio cum donatiuo? Res & vox ipsa potius subinnu-
it, Miliarisium dictum quasi mille assis semuncias valens. Nam-
que r. prof. substitui frequens est. Sic arbor, honor, pro arbor,
honos; Valerii pro Valesii. &c.

Asses autem intellige primæ & infimæ notæ, quos diximus
pendere præcise Hebræa grana quinque. Romana vero fere
quatuor. Sed quia tempore Epiphani huiusmodi nummi so-
lebant in donatiuis distribui, hinc factum est, ut hæ voces quasi
synonymæ creditæ sint, Miliarisium, ἄργυρον & σελιωτικὸν δίκαιον.
Non est tamen hic res ita ad vnguem refecanda, ut ne minutu-
lum quidem vllum desideretur. Nam in ærei aut subærati num-
mi ad argenteum comparatione solet ad numeri rotundatio-
nem aliquid adiaci aut imminui. Assis infimæ notæ semunciar
præcise sumpta æstimanda est quinque vicesimis quartis He-
bræi grani partibus. Sed ad numeri rotundationem assumun-
tur quinque vicesimæ quintæ Hebræi grani partes, siue quinta
eiusdem grani pars. Hoc modo Miliarisium præcise pendebit
Hebræa grana ducenta, drachmas Atticas duas cum semisse.
Valebit vero itidem præcise mille assis infimi semuncias. Ita
denique aureus R. siue viginti quinque drachmæ, decem Mi-
liarisia conficient, ut ex Dione & Suida colligitur. Erat ergo
vox ad ostentationem conficta, ut magnum aliquid donare
viderentur, qui singulis militibus millenos nummos largiri se
profitebantur. At egregii illi nummi vix sextam denarioli no-
stri partem æquabant, vel, si rem accuratius definire velis, no-
uem quinquagesimas denarioli nostri siue grani Romani par-
tes.

LXXI.

Duella pondus est Romanis olim vsurpatum, constans Atticis granis centum & nonaginta duobus; Romanis centum & duodeseptuaginta. Fannius:

Sextula cum gemina est, veteres dixere duellam.

Licet autem ponderis potius quam nummi vocabulum sit, appendi tamen nummum, sed argenti minus probi, duellæ fere pondus æquantem, cum inepto hoc elogio: D I V O I V L I V S: ex altera parte, s. c.

LXXII.

Capitati nummi, quos vulgo testones nuncupamus, nummi sunt argentei Franciæ, Navarra, Lusitaniæ, Mediolanensibus, Genuensibus & Principibus Dombensibus communes; nisi quod sui quique Principis effigiem & stemmata præferunt; pendentes grana Romana centum & duodeoctoginta: æstimati vero ultimo Regis edicto Anni 1602. denariis octoginta sex, siue solidis quindecim Turonicis cum semisse. Ac capitati Lotharingiæ nummi, quia ex argento minus probi constant, æstimantur tantum solidis duodecim, ac si non nisi centum quadraginta quatuor grana penderent; licet re vera eiusdem sint cum reliquis ponderis. Contra quos quadrantes aurei vocamus, licet duobus tantum granis capitatos nummos præponderent, tamen sex denariis Turonicis semper æstimantur pluris, quam capitati nummi, qui argenti sunt defæcatissimi, prorsus ac si centum & nonaginta duo grana penderent.

LXXIII.

Sextula Norimbergia pendet grana Romana centum octoginta quatuor bis quaternos, hoc est, octo binos scrupulos siue sedecim scrupulos Norimbergios.

LXXIV.

Talentum Siculum nouum (quod maioris distinctionis ergo ar-

go argenteum, & quidem numismaticum vocare licet) nummus est argenteus pendens Hebræa grana ducenta quadraginta, Attica sexdecim & ducenta, Romana centum & undenaginta, drachmas Atticas tres. Pendebat enim nummos duodecim. Διῦνται ὁ νόμμος, inquit, τριὰς ὀμόλογα. Budæus recte contendit legendum ἡμισιόλογα. Pollucis ergo νόμμος est omnino Romanorum nummus siue sestertius, & quidem Imperialis, hoc est, drachmæ quadrans.

LXXV.

Libra Turonica nostri temporis fictitius nummus est, qui λόγος potius, quam ἔργον vsurpatur, & æstimatur Turonicis nostri temporis solidis viginti, ac proinde denariolis nostris ducentis & quadraginta.

LXXVI.

Stater Atticus, τετράδραχμον Atticum, Semuncia, δίδραχμον Iudaicum, Siclus sanctuarii, σάδμιον, Selah siue Peles Chaldaicum, nummi sunt argentei pe identes Hebræa grana viginti & trecenta, Attica ducenta & duodenaginta, Romana ducenta quinquaginta duo, drachmas Atticas quatuor, Geras viginti &c. Glossæ Philoxen. semuncie γράμματι δώδεκα. Sed quod idem ait, semuncia και δύλις, id quid sit ignoro. Siclum autem sacrum viginti geras valere docetur Exod. 30. Num. 3. capit. &c. LXX. Siclum hunc maiorem verterunt σάδμιον. Ezechielis c. 45. ὦ. 12. At Numer. cap. 3. ὦ. 43. & 18. ὦ. 16. retinuerunt vocem σίκλος, lidem Exodi 30. 13. & Leuit. 27. 25. verterunt δίδραχμον, vt merito credi possit, à diuersis Interpretibus hæc esse versa, vt, inquam, dicendum potius videatur, εἰς vel πινὲς ἢ εἰς δομήκοντα, quam οἱ εἰς δομήκοντα hoc vel illud verterunt. Sed de his alias fortasse fusius.

Quidquid sit, quid siclus, quid drachma esset, ne minimo quidem ex infima plebe artificum poterat esse ignotum. Cum ergo siclus sanctuarii quandoque vertatur δίδραχμον, vero

vero consentaneum est, Siclum civilem siue *αταχουσιλωε* siue
 mauis, *αναλογικας*, drachmam vocari solitum, vt supra notauim-
 us. Hinc est, quod distinctionis gratia drachmam Iudaicam
 & didrachmū Iudaicum dicimus. Latina autem versio vulgata
 vbique Sicli vocem retinuit. Staterem autem (Atticum scili-
 cet) *πτεροδραχμον* esse constat ex Matt. c. 17. v. 24. Rursum State-
 rem & Siclum synonyma esse docet Hieronymus in Ezechielis
 caput quartum. Iubetur, inquit, Propheta facere panes, qui vi-
 cenos Siclos, id est, stateres pendeant. Siclus autem, hoc est,
 stater habet drachmas quatuor; drachmæ octo Latinam vnci-
 am efficiunt, ita vt panis vnus decem vncias habere dicatur,
 quo trahitur magis vita, quam sustentatur. Iosephus Antiquit.
 lib. 3. c. 12. *ὁ δὲ σικλῶν* (Sanctuarii scilicet) *νόμισμα Ἐβραίων ὡν Ἀττικῆς δὲ
 χειρὶ δραχμῆς πέντε εἶναι.* Cleopatra. *τὸ σικλίον ἔχει πέντε ὑγίαις τὸ ἡμῶν.* Sta-
 teris vocem, sed corruptam retinent Syri: dicunt enim Asti-
 ram. Matt. 6. 27. Chaldæi nummum hunc vocant aliquando
 Pilles, Peles aut Palsa, à verbo Palas, quod appendere signifi-
 cat eadem ratione, qua Siclus à Schakal & *σαθῆρ* ab *ἰσαθῆρ*. Mun-
 sterus perperam legit Milles, quasi à fictitia radice Melas. Vo-
 cem vsurpat Paraphrastes Chaldæus Ezechielis cap. 4. v. 10. vbi
 pro viginti siclis vertit viginti Palefas. Sed longe frequentius
 Paraphrastes Chaldæus Siclum sacrum vertit Selah. Selah au-
 tem proprie lapidem, tum in genere pondus, postremo specia-
 tim id pondus, quod hic designamus. Talmudistæ in vltima
 Baua. Perutha (inquiunt) est octaua pars Assiris. Assir vicefima
 quarta pars denarii. Sex Mahæ argenteæ denarium confici-
 unt. Maha pendet duo Pondionim. Pondion duos Assires. Ec-
 ce comperiuntur duodecim Pondionim in denario. Quatuor
 denarii in Silha, ac proinde duodequingenta Pondionim.
 Hæc Talmudistæ, vbi notes licet, eos Denarium drachmalem
 semper intelligere. His consentiētia docet Rabbi Natan in suo
 Lexico Talmudico; Siclus legis, (hoc est, Siclus sanctuarii) est
 Selah.

Selah. Atque hinc Paraphraſtes Chaldæus paſſim vertit Siclum Silha. Suntq; in eo quatuor denarii. Denarius autem & Zuz idem eſt. At Siclus Magiſtrorum noſtrorum (ſic Rabbi Natan Siclum ciuilem vocat) eſt Silhæ dimidium, valetque denarios duos. Hæc Rabbi Natan. Super eſt nobilis quæſtio, de quonam nummo intelligenda ſint Scripturæ verba, quoties *ἑλλητικῶς & ἀργείως χρυσός* aut *ἀργύρια* memoret? De hoc ſic Rabbi Chanina Talmudis tomo ſecundo, libro octauo, qui de Siclis agit: Ames Rabi Chanine col keſeph haomor bethorah ſtham ſiloim debbien leterin decthobin chantarin choz ken keſeph acren vencolin. Omne *ἀργύριον*, inquit, quod in lege dicitur, ſumitur pro Silha; in Prophetis pro litra. In Hagiographis pro Kanterin, excepto Hephronis agro: quorum verborum hic eſt proculdubio ſenſus, vt dicamus, quoties *ἀργείως* Siclus auri, vel etiam *ἑλλητικῶς χρυσός* in Scriptura memoratur, tum intelligendum Siclum ciuilem, ſiue minorem. Quoties vero *ἀργείως* Siclus argenti, vel *ἑλλητικῶς* argenteus, aut *ἀργύριον* memoratur, tum in Pentateucho quidem Moſis ſemper intelligendum eſſe Siclum maiorem ſiue ſacrum, excepto vnico loco Gen. 23. 16, vbi de Hephrono agitur. At in Iofua, Iudicum, Samuelis & Regum hitoriis, tum in tribus maioribus, & duodecim minoribus Prophetis non quidem ſemper (id enim vel cogitare ridiculum ſit) ſed aliquando, & forte non ita raro ſumi pro libra. In reliquis Scripturæ libris aliquando itidem talentum intelligi, ſiue Centenarium. Et de exceptionibus quidem liceat priſcum illud uſurpare, non liqueat, regulam ipſam in genere veram eſſe, non dubito. Nempe *ἀργύριον* & Sicli indiſtincte poſiti vocibus, Siclum ſacrum ſemper intelligendum eſſe, niſi forte pauca quedam excipiantur, in quibus Minas vel Talenti vox ſubintelligenda ſit, tum videlicet, cum ipſa rerum natura, & locorum circumſtantia id videntur exigere. Et Genef. quidem verba ſunt c. 23. ψ. 16. Et appendit Abraham

G

Hephroni

Hephroni quadringentos argenti Siclos, vbi Chaldaeus quidem Paraphraſtes ex Canone perpetuo vertit quadringentas Silhas. LXX. vero *διδραχμα*. Iudaica forte, quæ cum tetradrachmis Atticis conueniunt, vt diximus. At Rabbi Chanina ne maiorem quidem Siclum ſufficere putauit, cenſuitque, Siclum hic pro Talento ſumi, quod etiam innuitur in vltima Baua, & diſerte docetur à Rabbi Schelomohne Iarchi & in Baua media. Sic Genef. 37. 28. vbi Ioseph dicitur venditus *είκοσι ἀργυρίων* pretio, quia videbatur id minus credibile, vt dicatur formoſus ac vegetus adoleſcens viginti tantum ſiclis vaniſſe, & ideo LXX. verterunt *είκοσι χροίων*, & Iosephus Hiſtoricus libr. 2. capite tertio, *είκοσι μνών*. Huiuſmodi quidpiam lubens quis credat, cum dicuntur Sichemita Abimeleco ad occupandam Tyrannidem obtuliſſe *ἑξοκτὸν ἀργύριον*. Quid enim prima fronte rationi conuenientius videri poteſt, quam ſi dicas, totidem non Siclos, ſed Minas aut etiam talenta intelligi oportere? Sic Exodi c. 21. v. 32. Si ſeruum cornu petierit bos ille aut ancillam, triginta Siclos argenteos dato domino eius, & bos ille lapidator. Vetus interp. retinuit vocẽ Siclos. LXX. verterunt *διδραχμα*, quo factum, vt Tremellius & Iunius dicant, hos triginta Siclos eſſe ſeptem vncias cum ſemiſſe, ſiue totidem dalleros. Sed præterquam quod male noſtratem vnciam Pariſinam cum priſca Romana confundant, potuerunt hæc *διδραχμα* LXX. Interpretes intelligere de didrachmis Iudaicis equantibus Attica tetradrachma. Quicquid ſit, recte Chaldaeus Paraphraſtes vertit Silhas, Chluchin Siloin. At Rabbi Schelomoh Iarchi videtur hos 30. Siclos totidem libras intellexiſſe. Certe eius hæc ſunt verba: Niſreck hachrab hoa ben ſchoua ſchoah aleph zuz bin ſeinu ſchoah, ale diner vehaſche chel miſchcholo arboah ſohvobim ſchohem chizen onchi limſched haifcher ſehel chlunia. Distinguendum, inquit, in Scriptura inter Siclum valentem mille Zuzas, & Siclum valentem

tantum

tantum denarium, (lege quatuor denarios, mendum est Typographi commissum per omissionem vnius γ) Hic minor Siclus pendet quatuor Zehubas, siue dimidiam partem vnciæ secundum rectum & legitimum pondus Coloniense. Hæc Schelomoh, quibus verbis videtur voce Zuzæ intellexisse nummum respondentem fere sestertio Imperatorio, mille sestertii Imperatorii pendent granorum Romanorum auri decem millia. Maior Hebræorum mina pendet insuper octo sestertios, siue grana centum & viginti. Exigua & non magni momenti differentia. Drachmam vero, quam reliqui zuzam vocant, Schelomoh distinctionis ergo Zehubam nuncupat. Videtur, inquam, Rabbi Schelomoh per Siclos triginta totidem maiores Hebræorum minas, propterea quod nimis exile videtur esse serui pretium, vt æstimetur tantum quindecim argenti vnciis vel sestertiis Imperatoriis quadringentis, octoginta, Consularibus vero sestertiis quadringentis & viginti, cum Columella lib. III. c. 3. Vinitorem æstimet octo sestertiū Consularium millibus, vel vt sequentia postulare videntur, septem millibus & quingentis sestertiis. Verba Columellæ hic adscribere placet: Vinitor licet sit emptus sestertiū octo millibus, cum ipsum solum septem iugerum totidem millibus nummorum partum sit, vineasque cum sua dote, id est, cum pedamentis & viminibus binis millibus in singula iugera positas duco, fitum in assem consummatum pretium sestertiorum 29. millium. Huc accedunt semisses vsurarum sestertium tria millia & quadringenti octoginta nummi biennii temporis, quo velut infantia vinearum cessat à fructu, fiunt in assem summa sortis & vsurarum 32. millium quadringentorum & octoginta nummorum. Hic Columellæ epilogismus constare non potest, nisi dicamus, vinitorem emptum HS VIIIM D. totidemque solum septem iugerum. Iuuenal. cum dixisset: --Mulum sex millibus

Æquantem sane paribus sestertia libris. (emptum,
G 2 Postea

Postea sic ait.

--- Potuit fortasse minoris

Piscator quam piscis emi.

Demus ergo legitimum strenui serui pretium esse 7500. sestertios, vel etiam septies mille ducentos, tum dominus bouis domino serui rependens triginta maiores Hebræorum minas siue sestertios γ. 28800. quadruplum eius pretii pendere iubebitur, eadem ratione atque is, qui ouem furatus fuerat. Exodi 22. 1. At quemadmodum Gen. 37. 28. pro Eschrim keseph LXX. verterunt *είκοσι χερούς*: sic Gen. 45. 22. pro Scholasch meoh keseph LXX. verterunt *τριάκοσις χερούς*. Vetus Interpres pro more trecentos argenteos. Paraphrastes Chaldaeus trecentas Silhas.

Sed in huiusmodi rebus non est quod tam licenter ac temere coniecturis indulgeamus. Vndenam autem collegerint Talmudistæ, in Prophetis Sicli vocem quandoque pro Mina sumi? Id quidem ipsi diserte non docent. Sed quantum conicio, credo, id eos collegisse ex 2. Sam. 24. 24. vbi Dauid dicitur emisse ab Arafna aream Siclis quinquaginta argenteis. Chronicorum vero primo c. 21. v. 25. Siclis aureis sexcentis. Auri ergo ad argentum rationem decuplam statuentes dixerunt, sexcentos ciuiles siue minores auri Siclos efficere quinquaginta maiores Hebræorum minas argenteas. Sic Ierem. 32. v. 10. vbi dicitur Ieremias agrum emisse septem Siclis argenteis, Rabbi Ionathan & Rabbi Dauid Kimchi septendecim minas interpretantur. Zachariæ c. 11. v. 12. Et appenderunt mihi *τριάκοντα ἀργύρια*. Huzzielis quidem filius ad allegorias confugit, Baronius vero Annalium tomo primo ad annum Domini 34. art. 194. rationi consentaneum putat, vt triginta Minas intelligamus, quanquam nummi, qui Lutetiæ ostentantur, quasi à Iuda accepti, didrachmales sunt, quantum quidem oculorum per transfennam huiusmodi *κοιμήλια* intuentium iudicio credere licet;

et; vt idem testatur post Budæum. Sed agnoscit, videlicet Baroni-
 us, huius generis ostentamentis non magnam adhiben-
 dam esse fidem. Vidi & ego nummum argenteum, qui eiusdem
 notæ esse ferebatur, cum hoc elogio literis Hebraicis scripto.
 SICLVS ISRAELIS, & ab altera parte, IERVS ALEM SANCTA,
 is pendebat grana Romana ducenta triginta quatuor. Erat
 proculdubio nummus confectus ad exemplar veteris cuiusdam
 Sicli sacri; sed ita vt duodeuiginti circiter granis suo prototipo
 leuior esset. In Hagiographis cur Siclus vel ἀργύριον pro talento
 quandoque sumi dicatur, causam non video, nisi ex Nehemiæ
 5. 15. & 10. 32. vt pensio illa, quam sibi arrogabant Iudææ præsi-
 des; ante Nehemiam annua quidem, non diurna esse dicatur,
 sed ea lege, vt de talentis, non de Siclis intelligatur.

LXXVII.

Francicus nummus est argenteus Francis peculiaris, nec ita
 pridem cudi cœptus, pendens denarios aurificum vndecim, &
 insuper granum vnum, hoc est, grana Romana ducenta sexa-
 ginta quinque. Sed quia est argenti minus probi, ideo vltimo
 Regis edicto æstimatus est tantum denariis Turonicis ducen-
 tis quinquaginta sex, siue solidis Turonicis vno & viginti cum
 triente. Henrici vero tertii tempore Turoneæ siue Turonicæ
 libræ & Francici idem erant. Tum enim Francicus commu-
 tabatur Turonicis solidis viginti. Peregrini vero nostras mu-
 tationes nihil pensi habentes, Francicum nostrum pro more
 commutant: Itali quidem quatuor Iuliis, Paulis, Marcellis;
 Hispani autem & Germani totidem Regalibus. Sed in hoc ne-
 gotio iniquissima omnium est Italorum æstimatio. Quatuor
 enim Pauli pendent tantum grana ducenta sexdecim. Germa-
 ni autem, cum suos nummos nostris comparant, solent qui-
 dem Francicum nostrum, vel quatuor Hispanorum Regales
 nouem suis bathiis commutare, sed ita vt plerunque auctarii
 legitimi instar quatuor insuper Pfeningos adiiciant.

LXXVIII.

Talantium & Phollis nummi sunt argentei Romæ sub Imp. Christianis vsurpati, pendentes Attica grana trecenta & sexaginta, Romana trecenta & quindecim, drachmas Atticas quinque. Ex Attica Mina feriebantur Pholles siue talantia viginti. Epiphanius: *φόλλις ὁ καὶ τάλαντιον καλεῖται. διπλασιῶ δὲ ὄζει. τὸ μὲν ὑπὸ δύο ἀργύρων συγκείμενον, οἱ γίνονται σ η. (lege εἰ) δηνάρια. καὶ φόλλις δύο λεπτοὶ κατὰ τὸν δηναισμὸν, ἀλλ' ἢ κατὰ τὸν ἀργυρισμὸν. Pro δηναισμὸν legendum videtur σδναισμὸν, vt iam supra post Agricola[m] monuimus. Bis quoque legitur φόλλης manifesto mendo pro φόλλις, vt passim apud Cedrenum legitur. Hanc ergo Epiphanii mentem esse credo. Minor Phollis ferreus est, maior argenteus. Minor valet δύο λεπτοὶ. Maior valet & pendet duo Miliarisia siue Ἀργυρα. Maior, inquam, siue argenteus follis valet folles ferreos mille & octoginta, & tamen potuit ferreus argenteo grauior esse. Nam vna argenti libra valet ferreas libras plus quam mille sexcentas.*

LXXIX.

Binæ sextule Norimbergiæ pendent Romana grana trecenta sexaginta octo, quater quaternos, hoc est, sedecim binos scrupulos siue triginta duos scrupulos Norimbergios.

LXXX.

Talentum Siculum & Atticum vetus, hoc est, ante Solonem, ponderis erat vocabulum, vel etiam argentei nummi pendentes Hebræa grana quadringenta & octoginta, Attica quadringenta & triginta duo, Romana trecenta & duodecoginta, drachmas Atticas sex, nummos siue sestertios Imperiales viginti quatuor, teste Polluce, ac proinde totidem libras Siculas. Itaque Talentum istud Atticum vetus cum vetere itidem Attica mina comparatum vnciæ vicem præstabat. Nam mina Attica ante Solonem pendebat huiusmodi talenta duodecim cum semisse, quemadmodum post Solonem noua mina nouas vncias

uncias itidem duodecim cum semisse. Libra vero Attica & Romana, quæ & ante & post Solonem in usu esse potuit, pendebat huiusmodi talenta siue uncias sexdecim. Sed de his plura, ubi de nummis aureis agemus. Mediolanenses & Pedemontani videntur ad huius Talenti modum suam unciam constituisse, nisi quod eam duobus granis leuiorem esse iusserunt, ut eorum drachma penderet præcise grana quadraginta septem.

LXXXI.

Ceratum Gemmulariorum est pondus inclusoribus peculiare, constans granis, quæ Gemmulariis itidem peculiaria sunt, viginti quatuor, ocarubis quingentis septuaginta sex, granis vero Romanis trecentis octoginta quatuor.

LXXXII.

Libra Turonea siue Francicus Budæi tempore nummus erat fictitius, & ad numerationis facilitatem accommodatus potius quam re ipsa existens, constans Turonicis, quales Budæi tempore cudebantur, solidis viginti, Turonicis vero nostri temporis solidis triginta quatuor cum duabus septimis, ac proinde si huiusmodi nummus hodie cudendus esset, tribuenda ipsi essent Romana argenti grana quadringenta & undecim cum tribus septimis. Hactenus de nummis æreis aut argenteis. Cætera quæ sequuntur, pleraque ponderum potius sunt, quam nummorum vocabula. Nam de aureis nummis seorsim est agendum.

LXXXIII.

Uncia Onuphriana pendet grana Romana quadringenta triginta duo, quot Talentum Atticum vetus grana Attica. Pendet, inquam, drachmas Onuphrianas octo. Septem vero uncia Onuphriana drachmas Atticas duodequinginta. Florenus Germanicus nummus est fictitius potius, quam verus, qui si ex argento, quale solet esse Germanicum, cuderetur, eiusdem cum Onuphriana uncia ponderis esse deberet.

Neque

Neque dubium est, quin ea mente sit institutus, vt huic Onuphrianæ vnciæ respondeat. Itaque Germani florenum suum quatuor & quinquaginta Pfeningorum quaternionibus commutant, vel quindecim bathiis, sed legitimo suo auctario locupletatis, quale diximus esse binorum Pfeningorum in quinos Bathios. Quidam vnum insuper album siue binos Pfeningorum quaterniones quasi honestioris additamenti loco adiciunt, aut exigunt, vt singulos florenos senis denis bathiis simplicibus commutent.

LXXXIV.

Vncia Cracouiensis pendet Romana grana quadringenta sexaginta quinque, Sicilicos Cracouienses tres. Vnciæ Cracouienses XXI. pendent drachmas Atticas centum quinquaginta quinque.

LXXXV.

Vncia Ferneliana pendet drachmas Fernelianas octo, grana Romana quadringenta & octoginta, quot Talentum Atticum vetus grana Hebraica. Vnciæ Fernelianæ XXI. pendent Atticas drachmas centum sexaginta. Hac vncia vtuntur insignes vrbes Monspefuli, Tolosa & Auenio. At Rupella & Marsilia suam vnciam hac octo granis leuiorem esse voluerunt.

LXXXVI.

Vncia Romana, Attica, & quantum coniectura assequi possumus, Hebraica, pendet Hebraica grana sexcenta quadraginta, Attica quingenta septuaginta sex, Romana quatuor & quingenta, drachmas Atticas siue denarios Imperiales octo, drachmas vero Romanas siue denarios consulares septem. Itaque in eo, qui Galeno inscribitur, libello de Ponderibus, manifesta est inuersio vocum. ἡ ὀγγία ἀγεί πρὸς τοῖς Ἀττικοῖς δραχμαῖς ζ πρὸς ἃ τοῖς Ἰταλικοῖς δραχμαῖς ἢ. legendum proculdubio, πρὸς μ' τοῖς Ἀττικοῖς δραχμαῖς ἢ. πρὸς ἃ τοῖς Ἰταλικοῖς δραχμαῖς ζ. h. e. Attici quidem Scriptores vnciæ tribuūt drachmas octo; Latini vero septem.

Diosco-

Dioscorides. ὄγγια ἔχει δραχμὰς ἢ γράμματι καὶ. Cleopatra. ἢ ὄγγια ἔχει
 δραχμὰς ἢ γράμματι καὶ. ὀβολὸς μὴ. δέριμας οὐ. κρέατα σιδί. χαλκὸς τριδί.
 Celsus l. 5. c. 7. Sed antea sciri volo, in vncia pondus denariorum
 septem esse. Hebræorum vncia quid fuerit, & quomodo dicta
 sit, hariolari potius quam affirmare licet. De Isbone Gigante sic
 loquitur Scriptura: Cuius, inquit, ferrum pendeat trecenta
 Mischalim. LXX. verterunt σίκλους. Rabbi Ionatan & Rabbi Da-
 uid Kimchi Silhas. Vetus Interpres, vncias. In quo si recte
 sensit, tum vt ὄγγια ab ὄγκῳ vel ἄγειν: sic & à Schakal dicetur
 Mischalim vncia eadem fere ratione. Iam quum nec Epiphani-
 us, nec quisquam, quod sciam, alius aliam fuisse dicat vnciam
 Hebraicam, aliam Atticam aut Romanam; si eadem tribus
 his populis fuit vncia, tum idem erit pondus hastæ Isbonis
 cum pondere hastæ Goliathi, quæ pendeat sexcentos siclos,
 vt docetur 1. Sam. 17. 7. Quod vero Rabbi David Kimchi in
 hunc locum & Stanislaus passim alia contendunt esse ferri, a-
 lia æris, alia argenti, alia auri pondera, cum id nullis idoneis
 rationibus probent, tam facile potest à nobis negari, quam
 confidenter ab illis affirmatur. Vnciæ Romanæ & Atticæ pon-
 dus Lugdunenses retinuerunt, nisi quod ad numeri rotunda-
 tionem videntur detraxisse grana quatuor, vt ipsorum vncia
 penderet præcise grana quingenta.

LXXXVII.

Vncia Misena & Erfurdana pendet grana Romana quin-
 genta & quadraginta, quaternas siliquas Misenas triginta sex.
 Eadem vncia vtitur Nicolaus Præpositus Salernitanus. Sed ita
 vt huic vnciæ alii attribuant drachmas Onuphrianas decem,
 alii drachmas Fernelianas nouē, alii drachmas Misenas octo.
 Septem vnciæ Misenæ pendent drachmas Atticas sexaginta.

LXXXVIII.

Vncia Norimbergia pendet grana Romana quingenta
 quinquaginta duo, drachmas itidem Norimbergias octo. Vn-
 H cię

ciæ Norimbergiæ XXI. pendet drachmas Atticas centum octoginta quatuor. Agricola vult, quinquaginta duas vncias Norimbergias pendere quinquaginta tres Misenas. Perperam, ni fallor. Rectius, meo iudicio, dixeris, quadraginta quinque Norimbergias vncias efficere quadraginta sex Misenas. Eadem vncia vti videntur Antuerpienses.

LXXXIX.

Vncia Parisiensis, qua tum negotiatores, tum aurifices totius fere Galliæ vtantur, pendet grana Romana quingenta septuaginta sex, quot Romana & Attica vncia pendeat Attica grana. Eadem vncia vtitur Andernachus Medicus, quin & Budæus, Agricola, Stanislaus, & alii crediderunt, hanc esse priscam Romanorum & Atheniensium vnciam. Erroris causa est granorum Romanorum ab Atticis non animaduersa distinctio. Huius vnciæ pondus obtinent nummi, quos Germani vocant Rischdalleros, hoc est, Dalleros Imperiales, qui sane, si ex argento probo essent, æstimandi essent Turonicis solidis duodequinginta. Sed quia deterioris argenti sunt quinque tantum & quadraginta solidis vulgo commutantur. Eadem ratione Veneti Dalleros Imperiales sex tantum libellis suis & solidis circiter quinque commutant. Quanquam cum siue exteri, siue Germani ipsi Dallerum Imperialem nouem Regalibus Hispanicis commutant, nihil ne de pondere quidem argenti amittunt. Nam Dallerus Imperialis præcise nouem Regales Hispanorum pendet. Atticas vero drachmas nouem cum septima drachmæ parte, vt septem Imperiales Dalleri sexaginta quatuor drachmas Atticas conficiant. Venetorum vncia est quidem eiusdem ponderis, sed ab illis diuiditur in quatuor Sicilicos.

XC.

Vncia Neapolitana, teste Agricola, pendet grana Romana sexcenta, ac proinde drachmas Fernelianas decem. Huius vnciæ

vnciæ pondus obtinent Ducatoni Veneti, Florentini, Parmenses, Allobrogici, Neapolitani. Sed Florentinos Ducatonos, vtpote argenti paulo defæcatoris, ipsi Neapolitani suis Carlinis vndecim commutant. Suos vero Ducatonos suis Carlinis decem tantum & semisse. Ducatonos Veneti commutant libellis suis septem & solidis quinq;. Vncia quoque Rhotomagensis totidem grana, nempe sexcenta, pendet.

XCI.

Vncia Babylonia pendet Hebræa grana octingenta, Attica septingenta viginti, Romana sexcenta & triginta, drachmas Atticas decem, Siglos Babylonicos octo. Hoc ita esse ex Analogiæ vi colligimus, vt vncia Babylonia sit Minæ Babyloniæ duodecima pars.

XCII.

Philippici Dalleri pendent duodequingenta & sexcenta grana Romana, & vulgo decem Regalibus Hispanicis commutantur. Septem Philippici Dalleri pendent septuaginta duas drachmas Atticas. Eiusdē ponderis est vncia Geneuensis.

XCIII.

Cistophorum, quantum ex corrupto Festi cōtextu coniecere possum, nummus erat Græcus pendens Hebræa grana mille centum & viginti, Attica octo & mille, Romana octingenta octoginta duo, drachmas Atticas quatuordecim. Vide infra in Talento Euboico.

XCIV.

Mina R. Davidis Kimchi pendet Hebræa grana mille sexcenta, Attica mille quadringenta & quadraginta, Romana mille ducenta & sexaginta, drachmas Atticas viginti, Geras centum. Sunt, inquit Kimchi, loca quædam, in quibus libra siue Mina est viginti Zuzarum. Sed etiam atque etiam videndum, ne mendosus sit locus, & omiſſa interciderit vox Meah, id est, centum, vt de mina Babylonia intelligenda sint Davidis verba, quæ sane fuit centum ac viginti Zuzarum, id est, drachmarum Atticarum. Videndum quoque, ne libram esse putet

Kimchi eam, quæ potuit esse vncia Syriaca & sacra, duplo scilicet maior vncia Babylonia, quemadmodum Mina sacra siue sanctuarii duplo maior erat Mina Babylonia.

XCV.

Bes siue Marca Cracouiensis pendet grana Romana ter mille septingenta & viginti, drachmas Atticas vndesexaginta cum semisse; Sicilicos Cracouienses viginti quatuor, vncias Cracouienses octo. Marcæ autem vocabulo vtitur Thomas Aquinas, & alii eius notæ Scriptores.

XCVI.

Bes Misenus, Erphurdanus, pendet grana Romana quater mille trecenta & viginti, drachmas Atticas duodeseptuaginta cum quatuor septimis, vncias Misenas octo, Onuphrianas decem.

XCVII.

Bes Norimbergius pendet grana Romana quater mille quadringenta & sedecim: vncias Norimbergias octo, drachmas Atticas septuaginta cum duabus vicesimis primis; sextulas Norimbergias viginti quatuor, vel binas sextulas duodecim, semuncias Norimbergias, quas Lotonas vocant, sedecim, drachmas Norimbergias sexaginta quatuor &c.

XCVIII.

Bes Venetus & Marca Parisiensis pendet grana Rom. quater mille sexcenta & octo, vncias siue Venetas siue Parisienses octo, drachmas Atticas septuaginta tres, & septimam drachmæ partem. Huius pretium ita definitur vltimo Regis edicto Anni 1602. In Ducatonibus Auenionensibus Marca valet vndeuginti libras Turonicas & quatuor solidos. Vncia quadraginta septem solidos, & octo denarios. Sed quorsum Monetariorum præfecti quatuor denarios detruncauerint, non video. Omnino enim postulabat analogia, vt vncia æstimaretur solidis Turonicis duodequingenta. Pergunt enim iidem Mo-
neta-

netarii: Grossus, inquit, valet sex solidos. Denarius aurificum duos solidos, Grana singula singulos denarios Turonicos. Eadem est æstimatio argenti Hispanici, siquidem Regales Castellæ legitimum suum pondus obtinentes (cuiusmodi raro inueniuntur) æstimantur quinque solidis & quatuor denariis.

Budæi vero tempore Marca argenti Regis edicto taxabatur Francicis siue libris Turonicis vndecim. Vncia vero solidis Turonicis viginti septem ac semisse.

Negotiatores autē, nummularii & aurifices æstimabant argenti Marcam duodecim Francicis, vnciam sesquifranco siue solidis Turonicis triginta. Budæus quasi æquilibrii arbitramentum statuens inter Mercurialem & Regiam æstimationem argenti vnciam taxat solidis duodetriginta, Marcam Francicis vndecim, & solidis quatuor. Hæc æstimationis diuersitas petenda est ex temperaturæ varietate; siquidem argentum vascularium, quod aurifices Parisienses Regium vocant, recte æstimabatur ab aurificibus ipsis Francicis duodecim. Monetarium, quali Auenionenses & Hispani fere vtuntur, vndecim. Sic nuper, hoc est, Anno 1602. argentum monetarium Auenionense vel Hispanicum taxatum est à Rege libris Turonicis vnde viginti & quatuor solidis. Vascularium vero Parisiense siue Regium hodie legitime taxari potest libris Turonicis vna & viginti. Sed ab ipsis aurificibus venditur viginti duabus libris Turonicis, atque adeo pluris, non adnumerato operæ siue industriæ suæ pretio. Sic Henricus secundus Anno 1561. argenti monetarii probæ notæ Marcam æstimabat quatuordecim libris Turonicis & octo solidis, vnciam triginta sex solidis, grossum quatuor solidis & semisse, denarium aurificum duodeviginti denariis Turonicis; Granum octodecim granis, id est, denarii Turonici besse. Argenti vero vascularii siue Regii Marcam taxauit quindecim libris & dodrante; vnciam vnde quadraginta solidis quatuor denariis & c.

XCIX.

Mina Attica ante Solonem & Talentum Hebræorum numismaticum pendebat Hebræorum granorum sex millia, Atticorum quinque millia quadringenta; Romanorum quatuor millia septingenta viginti quinque, drachmas Atticas viginti quinque, obolos Atticos veteres trecentos, recentiores & à Solone conditos quadringentos & quinquaginta. Huius minæ mentio rara est apud priscos auctores. Recentiores vero, qui eius meminerunt, per ἀμειβοδυσίαν ἀδελφικείτως Atticani vocant. Pseudopriscianus: Libra, inquit, vel Mina Attica, drachmæ septuaginta quinque. Fannius:

Accipe præterea patrio quam nomine Graii

Μνᾶν vocitant, nostriq; minam dixere priores.

(Nouam scilicet, & à Solone institutam.)

Centum hæ sunt drachmæ. Quod si decerpseris illis

Quatuor, efficies hanc nostram deniq; libram.

Attica quæ fiet, si quartam dempseris, hinc μνᾶ.

Vetus scilicet, & ante Solonem vsurpata. Idem paulo antea:

Vnciaq; in libra pars est, quæ mensis in anno;

Hæc maior Latio libra est, gentiq; togatæ.

Attica nam minor est. Ter quinq; hanc deniq; drachmis

Et ter vicenis tradunt explerier vnam.

Hinc facile erit Plutarchi in Solon. mentem capere, & mendum expurgare. Ἐκατὸν γὰρ, inquit, ἐποίησε δραχμῶν τὴν μνᾶν πρὸς τὴν ἐβδημήκοντα καὶ τριῶν. (Hotomannus pro τριῶν legit δύο, ego ex Fannio πέντε) ὡς ἀειθροῦ μὲν ἴσον, διωάμει δὲ ἑλαττον ἀποδιδόντων, ὠφελείας τὸς ἐκτίνοντες μεγάλα, μηδὲν δὲ βλάβης τὸς κομιζόμενος. Sed fallitur Plutarchus, cum ait: μηδὲν δὲ βλάβης τὸς κομιζόμενος. Non potest enim debiti pretium aut pondus mitui, nisi in fraudem damnumue creditorum. Sed in speciem saltem non lædebantur creditores, quia eundem obolorum nummerum, quem ferebat syngrapha, accipiebant. Sed & alia insuper ratione indigentibus auxiliatus est Solon,

Solon, vt id fieret, drachmæ quidem priscaæ vt & talenti pondus retinuit, minæ vero auxit, oboli imminuit. Talentum ergo Atticum & ante & post Solonem pendebet drachmarum sex millia. Sed ante Solonem pendebat minas octoginta; Mina vero drachmas 75. Post Solonem talento tribute sunt minæ sexaginta, vnicuique vero minæ drachmæ centum. Et ita quidem vt obolus Atticus Æginetico analogia quadam responderet, sed alia quapiam ratione quam antea. Ante Solonem enim obolus pendebat Hebræa grana viginti, Ægineticus Græca totidem. Solon autem effecit vt obolus Atticus Atticæ drachmæ sexta pars esset, quemadmodum Ægineticus obolus Ægineticæ drachmæ. Duplici ergo ratione pauperibus & obæritis opem ferre in animo habuit Solon. Nam si quis fœnerator egentis agellum emisset centum, verbi gratia, Minis veteribus, is totidem nouas iubebatur exoluere. Contra, si quis egenus fœneratori deberet centum obolos veteres, dummodo totidem nouos expenderet, ære alieno solutus Solonis beneficio censebatur. De Talento Hebræorum numismatico vide infra, vbi de nummis aureis agemus.

C.

Libra Ferneliana pendet granorum Rom. quinque millia septingenta sexaginta, vncias Fernelianas duodecim, Parisienses decem, denarios Consulares octoginta, Imperiales siue drachmales vnum & nonaginta cum tribus septimis drachmæ partibus. Idem pondus, eandemque cum Fernelio distributionem in duodecim scilicet vncias tribuit Agricola Medicæ Venetorum libræ. Iacobus quoque Weckerus hanc libram medicinalem vocat, & putat, eandem esse cum Romana. Sed re vera femuncia Parisiensi leuior est Romana prisca.

C I.

Libra Attica & Romana, qualis sub Coss. & Impp. vsurpabatur, pendebat Hebræorum granorum septem millia sexcæta
& octo-

& octoginta, Atticorum sex millia nongenta & duodecim; Romanorum sex millia, & duodequingenta, drachmas Atticas nonaginta sex, denarios Consulares octoginta quatuor, vncias Atticas & Romanas duodecim, Parisienses decem & semissem, stateres Atticos, siue Siclos sanctuarii viginti quatuor. Dioscorides, ἡ λίτρα ἔχει ὑγρίας ιβ'. δραχμὰς ζς. ρεαμματὰ σπ ή. ὀβολὸς φος'. δέριμος ωξδ'. κερὰ πια α κ ή. χαλκὸς γ χ ή. lege δ, χ ή. Galenus de Medicamentis secundum genera: ἡ λίτρα ἔχει δραχμὰς ἕξ πρὸς ταῖς ἐννεαήκοντα. τὸ δ' ἡμίλιτρον ὀκτώ κ' τετραέκοντα δηλονότι. Idem docent Aetius, Paulus Ægineta, Oribasius, nisi quod mendum est in Latino *συνόψως* lib. 2. c. 58. Mina, inquit, habet vncias octo; nam pro IIX. legendum XII. Epiphanius: ἡ λίτρα δέκα δύο ὑγρίαὶ ὑπάρχει. ἡ δ' ὑγρία σατῆρας δύο ὃ δ' σατῆρ ἡμισὺ τῆς ὑγρίας. ἔχων δ' δραχμὰς δύο. Celsus Epistola ad Natalem, Græci Medici pondera medicamentorum ad drachmas redigunt, quæ quia ad denarium nostrum conueniunt; octoginta enim quatuor in libram incurrunt, pro nota Græcæ drachmæ Δ notam denarii * posui, & ad eius pondus drachmas rediges. Hactenus Celsus: quasi diceret: Cum Græci Scriptores sub Imperio Romano viuentes drachmæ vocabulo abutantur, vt eam pro denario nostro, siue pro octuagesima quarta parte libræ vsurpent, multo magis mihi licet denarii voce *κνείως* sumpta vt, eamque propria sua nota insignire. Sic Scribonius Largus in præfatione. Erit nota denarii vnus pro drachma. Æque enim in libra * denarii octoginta quatuor apud nos, quot drachmæ apud Græcos incurrunt. Plinius I, 33. c. 9. Miscuit denario Triumuir Antonius ferrum. Alii è pondere subtrahunt, cum sit iustum LXXXIII. è libris signari.

CII.

Mina Attica à Solone instituta & Euboica pendeat Hebræorum granorum octo millia, Atticorum septem millia ducenta, Romanorum sex millia trecenta, drachmas Atticas centum

centum, stateres Atticos viginti quinque, denarios siue grossos octoginta septem cum semisse, vncias Atticas & Romanas duodecim & dimidiam; Parisienses decem & quindecim semigrossos. Pollux. ἡ μινὰ παρ' Ἀθηναίους εἶχε δραχμὰς ἑκατὸν. Cleopatra. ἡ μινὰ Ἀττικὴ ἔχει ὑγρίας 16.5, δραχμὰς 6. γραμμάτα 7. ὀβολὸς χ'. δέρμις λ'. κερὰ πα α. α. χαλκὸς γ. α. lege δ. α. Galenus. ἡ λίτρα ἔχει ὑγρίας δώδεκα, ὀλλὰς δύο. lege ἡ μινὰ ἔχει ὑγρίας δώδεκα, ὀλλὰς δ'. Marcellus. Mina habet libram vnam, & vncias duas, lege, & vnciæ dimidium. Plin. l. 12. c. 14. Micas concussu elifas mannam vocamus, etiamnum tamen inueniuntur guttæ, quæ tertiam partem Minæ, h. e. XXXIX. denariorum pondus æquent; lege XXIX. vt Budæus testatur, se in duobus Codicibus manuscriptis inuenisse. Prior enim decussis pro denarii nota in contextum irrepfit, Latini autem voce pondo aliquando minam, sæpius libram intelligunt. Conciliorum tomo primo Coloniensis editionis f. 113. post longam testium enumerationem hæc verba habentur: Hi omnes electi sunt viri libra Occidua, qui testimonium perhibēt, se vidisse Marcellinum thurificasse. Baronius ad AD. 302. art. 92. columna 923. putat intelligi libram Occiduam, quod sicut libra LXXII. solidos probos; sic hæc schedula LXXII. testes inculpatos contineret, quia fol. 114. huius numeri, nempe LXXII. fit mentio. Sed hi nempe LXXII. erant potius Iudices quam testes; ac in Catalogo testium diserte numerantur LXXXV. viri. Quemadmodum ergo in mensuris dicimus, μέτρον καλὸν, πεπερασμένον, σεσαλισμένον κ' ὑπερεκχοινομένον, vt loquitur Christus Luc. 6. 38. Ita & in ponderibus Occidua libra dici potest ἡ ἀντιρρόπηση, ad lapsum vergens & præponderans, hoc est, legitimo suo pondere aliquanto grauior. Libræ autem iustum pondus est denariorum LXXXIV. Libra igitur Occidua erit LXXXV. Quod si Occiduam pro occidentali cum Baronio sumere velis, tum libra Romana dici poterit Occidua. Attica vero Mina, Ægyptia, Alexandrina, Hebraica &c. quæ Ro-

mana grauiores erant, Orientales censebuntur. Quicquid sit, præstat ^{libris} ~~libris~~, quam ex verbis subobscuris captare argumenta, quibus acta illa falsi insimulentur, prout audacius à Baronio factum.

CIII.

Libra Saladini & Nicolai Præpositi Salernitani in suis Institutionibus, quibus Pharmacopolæ nostrates vtuntur, habet grana Rom. sex millia quadringenta & octoginta, vncias Salernitanas duodecim.

CIV.

Libra Onuphriana pendet grana Romana sex millia non-genta & duodecim, vncias Onuphrianas sedecim. Libra vero Andernachi eiusdem quidem est ponderis, sed ab ipso in duodecim vncias Parisiensibus æquales diuiditur. Hanc libram Budæus, Agricola, Stanislaus, & aliquot alii putant fuisse veterem Romanorum libram. Re vera sesquiuncia Parisiensis grauior est vetere Romana & Aætica, duabus vero Parisiensibus vncias grauiore a, quam Weckerus putat Romanam esse. Causa erroris, vt monuimus, ex Atticorum granorum cum Romanis confusione nata est. Hanc ergo Panninianam vel Andernachianam libram Budæus, quum putat esse veterem Romanam, sic æstimat. Quare, inquit, si huius temporis æstimationem sequi velimus, in singula pondo Romana decem & septem Francicos, tres solidos Turoneos & nouem denariolos statuere necesse est. Æstimationem nunc legitimam sequor, & edictalem non negotiatoriam & vulgarem. Edicto enim Principali libra argenti vndecim Francicis æstimata est, licet passim duodecim vaneat. Hęc Budæus: vbi notandum, libram ab eo dici, quam vulgo Marcam nuncupamus. Iam si Francicos Budæi ad Turoneas nostri temporis libras velis reducere, dicemus, hanc libram, quam Budæus Romanam putat, æstimandam Turoneis nostri temporis libris vndeuginti, nouem solidis Turoneis, denariolis tribus.

CV.

CV.

Libra Neapolitana, teste Agricola, pendet gr. Rom. septem millia ducenta, quot Attica mina pendet Attica grana, vncias Neapolitanas duodecim. Idem Budæus & Stanislaus putant, hanc esse minam Atticam, ideoque eam æstimant, Budæus quidem aureis Gallicis decem, Stanislaus vero ducatis Hungaricis nouem. Commodior & vero propior æstimatio fiet, si argentum argento comparans dixeris, Libram Romanam respondere viginti quatuor, Minam vero Atticam viginti quinque, Onuphrianam vndetriginta, Neapolitanam vero hanc triginta Turoneis nostri temporis libris.

CVI.

Libra Cracouiensis pendet gr. Rom. septem millia quadringenta & quadraginta, Marcas Cracouienses duas, vncias Cracouienses sedecim. Potest ergo commode æstimari vna & triginta Turoneis nostri temporis libris.

CVII.

Mina Ægyptia à quibusdam etiam Attica dicitur, à Serapione Alicatica & Bafaria, ab Abensina Alanthalita, & Ægyptia. Ea pendet Hebræorum granorum decem millia ducenta, quadraginta, Atticorum nouem millia ducenta sedecim, Romanorum octo millia sexaginta quatuor, Vncias Atticas sexdecim; drachmas Atticas centum viginti octo. Paulus Ægineta. ἡ μινᾶ Ἀττικὴ ἔχει ὑγρίας 15. Cleopatra μινᾶν absolute vocat: ἡ μινᾶ ὄνομα σαθμᾶ ἔχει ὑγρίας 15. δραχμᾶς 8 κἢ ἡ χεῖμα τα τπ δὴ ὀβολὸς 4 ἔξῃ. δέριμος αργβ. κερὰ πα βτδ. χαλκὸς 5 ριδ. Dioscorides Medicam vocat, ἡ μινᾶ κατὰ πινὼ ἰατρικῶν χεῖσιν ἔχει ὑγρίας 15. ὀλκᾶς 8 κἢ. Serapio, Mina Alicatica & Bafaria est vnciarum sedecim. Abensin. Mina Alanthalita & Ægyptia est vnciarum 16. Huiusmodi libra etiam nunc Lemonices vtuntur, maxime in appendendis carnibus. Sic enim accipi senas denas illorum vncias quaternas denas Parisienses effi-
I 2 cere,

cere, quod etiam alibi non vno loco in vfu esse audio. Huiusmodi libræ pretium sunt Turonicæ nostri temporis librę triginta tres & solidi duodecim.

CVIII.

Libra vel mina Babylonia pendet Hebræorum granorum nouem millia sexcenta : Atticorum octo millia sexcenta & quadraginta , Romanorum septem millia quingenta & sexaginta, vncias Babylonicas duodecim. Hoc quoque coniectura colligimus, vt Mina Babylonia fit talenti Babyloni sexagesima pars. Cæterum libra Rhotomagensis totidem Romana grana pendet, quot mina Babylonia grana Attica.

CIX.

Libra Misena & Erfurdana pendet gr. Rom. octo millia sexcenta quadraginta, vncias Misenas sedecim. Valet libras Turoneas triginta sex.

CX.

Mina Ptolomaica, quæ & Italica dicitur, pendet granorum Hebræorum vndecim millia, quingenta & viginti, Atticorum 10368. Romanorum nouem millia septuaginta duo, drachmas Atticas centum quadraginta quatuor. Diolcorides. ἡ μινά πρὸς τὸ Ἰταλικὸν ἔχει δραχμὰς ρ κ δ'. πρὸς δὲ τὸ Ἀττικὸν δραχμὰς ρ κ η'. ὡς ἰταλικὴ μινά λιτταν μίαν ἡμισίαν, πλὴν δὲ Ἀττικὴν λι. α. β. γ. (lege ε) δραχμὰς δ'. Valet libras Turoneas triginta septem solidos sexdecim.

CXI.

Libra Parisiensis, qua tota fere Gallia & Argentina vtitur, pendet gr. Rom. nouem millia ducenta sexdecim, (quot Mina Ægyptia grana Attica) Marcas duas, vncias sedecim, drachmas Ἀττικὰς centum quadraginta sex cum duabus septimis. Libræ Parisienses vna & viginti pendent Romanas triginta duas. Valet hæc libra Parisina Turoneas libras duodetriginta & solidos octo. Vide supra fusius in Marca Parisiensi. Hic, si placeat, ὡς ἐν παλαιῶν aliquot nostri seculi libras definiem. Libra Medio-

diolanensis & Pedemontana pendet grana 6016. Massiliensis & Rupellana 7552. Tolosana & Auenionensis 7680. Lugdunensis octo millia, Francofordiensis 9408. Rhotomagensis 96000.

CXII.

Mina Alexandrina, quibusdam Romana & Italica dicta, pendet gr. Rom. decem millia octoginta, Hebræorum duodecim octingenta, Atticorum 11520. drachmas Atticas centum sexaginta, uncias Atticas viginti. Dioscorides: ἡ Ἀλεξανδρινὴ μινᾶ ἄγει ἰσάκις, ἰσάκις ὄλκας ρξ. Paul. Ægineta. ἡ μινᾶ ἢ Ῥωμαϊκὴ ἰσάκις. Serapion & Abensina, atque adeo Iohannes Hurnius hanc Minā Romanā nuncupant. Mina, inquit, Rom. habet uncias viginti. Epiphanius. ἡ μινᾶ Ἰταλικὴ τετρακόντα σαβήρων ὅστιν ὅπερ ἔγγιστον κ. λίτρας μίαν καὶ διμοίρον. Galenus. διαπεφώνηται ἢ τοῖς πλεῖστον τῶν σαβήρων καὶ μέτρων ἡράφασιν, ὁπόσους ὁ τῆς μινᾶς σαβήρος, ἐπίων μὲν ἐκκαίδεκα λεγόντων τῶν ἔγγιστων εἶναι πέντε μινᾶν, ἐπίων ἢ ἑκοσι. ἐπίων ἢ καὶ διορίζομένων, καὶ πέντε μὲν Ἀλεξανδρειωτικῶν εἰκοσι φασκόντων εἶναι ἔγγιστον, πέντε ἢ ἄλλω ἐκκαίδεκα. Idem ex Asclepiade recensens Emplastrum Moschionis veteris Medici, λιθαργύρα μινᾶ δ. ἢ ἢ μινᾶ ὅπῃ ἴστω φαρμάκον ἔχει ὄλκας ρξ. Et mox: κατὰ τὸ φάρμακον καὶ κατὰ τὸ ἐφεξῆς αὐτῷ γραμμῆ μινᾶ ρξ. Διευχμαί φησὶν ἔχειν πέντε μινᾶν. ἐνδηλον οὖν ὅτι πέντε Ἀλεξανδρειωτικῶν λέγει μινᾶν ἔγγιστων καὶ ἔχουσαν. De hac Alexandrina Mina intelligenda sunt Iosephi verba Antiquit. l. 7. c. 8. cum ait: Abfalonis comæ pondus fuisse ducentorum Siclorum, minarum quinque. Siclum enim sacrum intelligit siue τετραδραχμον, ut & Rabbi Ionatan, qui Siclos hos interpretatur Silhas. LXX. vero, ut sæpe alias, humana nescio qua, sed, ut vere dicam, insipientissima prudentia, veriti, ne si ducentos Siclos scripsissent, fidem apud Ethnicos non inuenirent, verterunt ἐκατὸν σίκλων. Epiphanius de hac Coma ἀσύστατα scribit: ἐπαλεῖτο ἢ ὄλκῃ ἢ δραχμῇ ἢ αὐτῶν σαβήρων τῶν σίκλων τῶν σαδικόνων κατὰ τὸν καιρὸν πέντε τετραδραχμῶν ἢ Ἀβεσαλώμ, ὅτε ἐνεφύετο ὄλκῃ ἔχουσαν ρξ. σίκλων, ὁ ὅστιν ἔγγιστος σίκλος ἐνὸς γινόμενης λίτρας δύο ἡμισυ. Priora Epiphanii verba sic legenda sunt: ἐπαλεῖτο ἢ δραχμῇ ἢ ὄλκῃ ἢ αὐτῶν &c. Drachmam, inquit, cum legis non semper Attica intel-

ligenda est. Aliquando enim drachmæ vocabulo ciuili Hebræorum Siclus significatur. De quo ciuili Hebræorum Siclo capienda sunt Scripturæ verba, cum de Absalonis coma loquitur. Hucusque priscus aliquis auctor, à quo verba sua mutuatus est Epiphanius, quæ si vera non sunt, saltem nondum ipsa se destruunt, & vero consentanea credi possunt. Ducentos enim illos Siclos Scriptura ait intelligendos de pondere Regio. Ponderum autem Regium Iosephus & Huzziel. filius censent idem esse cum sacro. At Fr. Iunius vult idem esse cum ciuili, qua in sententia fuit is, à quo priorem Periodi partem transcripsit Epiphanius. Siclum autem ciuilem aliquando drachmam nuncupari, iam supra monuimus. Quæ sequuntur ab alio quopiam auctore excerptis Epiphanius. Is cum audisset, comam Absalonis pendere duas libras & dimidiam, quod certe verum erit, si ponderum Regium idem sit cum ciuili, non animaduertens id de Alexandrina mina intelligendum, & ad Iudæicam minam id perperam referens, dixit, comam Absalonis fuisse centum & viginti quinque Siclorum, Sanctuarii scilicet, quod tamen nec Hebræo nec Græco contextui conuenit. Huiusmodi pugnantes inter se sententias nullo lelectu sæpe compingit Epiphanius in ratione temporum,

CXIII.

Mina Æginetica pendet Atticorum granorum duodecim millia, Romanorum decem millia & quingenta, drachmas Ægineticas centum, Atticas vero centum sexaginta sex cum besse. Pollux l. 9. c. 2. ἡ μινᾶ ἄς παρ' Ἀθηναῖοις ἑκάδον εἶχει δραχμῶν Ἀττικῶν, ὅτι καὶ ἄλλοις τὰς ὀπρωτέρας δυνάμεναι πρὸς λόγον ἔχει ἑκάσον τετρακόντη κατὰ τὴν ἀρχαίαν καὶ ὑπάρχουσαν. Sed vt Pollucis sententia sit plenior, ac vero propior, ita concipienda videtur. Quemadmodum Athenienses habent certum quoddam pondus, quod respondet centesimæ aut nonagesimæ sextæ minæ vel libræ suæ parti, quod pondus ipsi drachmam vocitant: sic & omnes aut ple-
ræque

reque nationes habent certum aliquod pondus, quod Minæ vel libræ suæ eadē ratione respōdeat, qua drachma Attica minæ vel libræ Atticæ. Quemadmodum itidem Attica mina est sexagesima pars Attici talenti, sic & quæuis fere natio habet Minam aliquam, quæ sui talenti sit sexagesima pars. Ex hoc Canone colligimus Ægineticæ, Babylonix, Syriacæ minæ definitiones, quas alioqui disertis verbis expressas nusquam inuenire potuimus. Ex hoc quoque Canone colligere possumus, cur LXX. Siclum ciuilem quandoque drachmam interpretentur, nempe quia Siclus ciuilis est centesima pars Iudaicæ Minæ, quemadmodum Attica drachma minæ Atticæ. Sic & Siglus Babylonius potest analogice vocari drachma Babylonia, quia est nonagesima sexta pars Minæ vel libræ Babylonix, quemadmodum Attica drachma libræ Atticæ. Miliarisium vero siue duplex Siglus dici poterit eadem ratione drachma Syriaca, vel drachma Sanctuarii, quia est centesima pars Minæ Syriacæ, nonagesima vero sexta Minæ sanctuarii. Huiusmodi ἀναλογίαν concatenationem, & velut harmoniam, si quis diligenter obseruet, in Antiquitatis huiusce inuestigatione multa vel suppleri, vel corrigi poterunt, quæ temporum iniuria vel scriptorum incuria aut interciderunt, aut vitiosa ad nos peruenerunt.

CXIV.

Mina Iudaica ciuilis pendet Hebræorum granorum sexdecim millia, Atticorum quatuordecim millia quadringenta, Romanorum duodecim millia sexcenta, drachmas Atticas ducentas, Siclos ciuiles centum, sacros quinquaginta, uncias Roman. viginti quinque. Minæ uocabulum Hebrææ est originis, & à radice deducitur, quæ numerare significat. Iudæi recentiores hoc uocabulo multifariam utuntur. Aliquando enim libram, aliquando Minam Atticam intelligunt, quem uocum abusum Romanis quoque familiarem fuisse testatur Galenus de Composition. Medicam. secundum general. 6.

πολι μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς λίτρας εἰς δραχμὰς ἑξάφωσι. πολὺ δὲ ἀπὸ τῆς μινᾶς. Quandoq; alteram ab altera perite distinguunt, vt cum docent, in decimis dandis non licere libram pro mina exsoluere. Hoc innunt in re sacra non licere vel tantillum suffurari, & legi fraudem facere. Sic cum aiunt, virginem mereri dotem ducentarum, viduam vero centum zuzarum siue minam, tum voce minæ minam Atticam intelligunt. At in Scriptura Minæ vox neque libram Romanam, neque minam Atticam significat, sed alia duo diuersa pondera Iudæis peculiaria, quæ perspicuitatis causa sic distinguemus, vt alteram Iudæorum minam civilem, alteram sacram nuncupemus. Civilis ergo Iudæorum Mina duas Atticas Minas pendet, quemadmodum Siclus civilis duas drachmas Atticas. Solon enim pondera sua ab Hebræis quidem mutuatus est, sed ratione subdupla. De hac civili Iudæorum Mina intelligenda sunt Scripturæ verba 1. Reg. 10. 17. vbi dicuntur Clypei Salomonis pendere tres auri minas. Idem enim 2. Chron. 9. 16. dicuntur pendere trecentos auri siclos, civiles scilicet. Nam, vt supra diximus, Sicli vox ἀπλῶς, & indistincte posita, vbi de auro agitur, de civili intelligitur. Alias semper de sacro siue tetradrachmo. Mina Iudaica valet quinquaginta Turoneas libras nostrates, siue mille solidos Turoneos.

CXV.

Mina sacra siue mina sanctuarii pendet Hebræorum granorum vndeuginti millia & ducenta, Atticorum septendecim millia ducenta octoginta, Romanorum quindecim millia ac centum viginti, drachmas Atticas ducentas quadraginta, Milliarisia siue duplices Siglos Babylonios nonaginta sex Siclos sanctuarii siue stateres Atticos sexaginta. Ezech. c. 45. ῥ. 12. Siclus viginti geras habet. Porro viginti Sicli & viginti quinque Sicli, ac quindecim Sicli Minam faciunt. Complutensis editionis Græcus contextus vitiosus est, librariorum forte potius, quam

quam Interpretum culpa. *ἡ τὸ σάθμιον εἴκοσι ὀβολοί, πέντε σίκλοι ἢ εἴκοσι,*
 &c. Basiliensis editio rectior est, *ἡ σάθμιον εἴκοσι ὀβολοί. Εἴκοσι σίκλοι,*
πέντε ἢ εἴκοσι σίκλοι, δέκα ἢ πέντε σίκλοι, μναῖ ἕσαι ὑμῖν. Hic Franc. Junius e-
 ruditissimus alioqui, magni iudicii & piæ memoriæ vir, expo-
 sitionem plane peregrinam & violentam confingit, ac Iudæos
 nimis confidenter imperitiæ arguit, qui ex eo loco colligunt,
 Minam sanctuarii sexaginta Siclos sacros pendere, cum tamen
 Iudæorum sententiam confirmant Pagninus, Munsterus, Va-
 tablus, Isidorus Clarius, Geneuenses interpretes, & ipse Tre-
 mellius in suo Thesauro manuscripto. Sic & Hieronymus in
 hunc locum. Siclus, inquit, qui Græce *σαθής* dicitur, viginti o-
 bolos habet. Mina vero, quæ appellatur *μναῖ*, habet Siclos sexa-
 ginta, qui faciunt obolos mille ducentos, Hebræos scilicet si-
 ue Geras. Hanc Minam ita definit Iosephus lib. 14. c. 13. *ἢ δὲ μναῖ*
παρ' ἡμῖν ἔχει λίτρας δέκα ἢ ἡμίσειαν. Quod autem Pagninus putat, hanc
 Minam fuisse civilem siue prophanam, ut ipse loquitur, sacram
 vero Minam fuisse centum ac viginti Siclorum sanctuarii, id
 vero pugnat cum ipsis Ezechielis verbis, quibus indicat, se ut
 Sichi, sic & Minæ sanctuarii definitionem tradere. Mina san-
 ctuarii valet sexaginta tres libras Turoneas nostras, siue vnum
 & viginti coronatos.

CXVI.

Mina Syriaca pendet Hebræorum granorum viginti, Atti-
 corum duodeviginti millia, Romanorum quindecim millia se-
 ptingenta quinquaginta, drachmas Atticas ducentas quin-
 quaginta, Siglos Babylonios ducentos, Miliarisia centum.
 Mina Syriaca valet sexaginta quinque libras Turoneas nostra-
 tes cum dodrante.

CXVII.

Talentum Syracusanum pendebat Hebræorum granorum
 ducenta quadraginta, Atticorum ducenta sexdecim, Roma-
 norum centum vndenonaginta millia, drachmas Atticas ter
 K mille.

mille. Festus. Syracusanum (talentum) trium millium denariorum, hoc est, drachmarum.

CXVIII.

Talentum Rhodium, quantum coniiicio, pendebat grana Rom. ducenta octoginta duo millia ducenta & quadraginta, Cistophoros trecentos viginti, Minas Ægyptias triginta quinque. Festus. Talentum Rhodium & Cistophorum quatuor millium quingentorum (alii Codices scribunt quadringentorum) denariūm. Nos sic legimus: Talentum Rhodium est trecentorum & viginti Cistophorūm, quatuor millium quadringentorum & octoginta denariūm.

CXIX.

Talentum Atticum nouum, hoc est, à Solone, vt videtur, institutum pendebat Hebræorum granorum quadringenta & octoginta millia, Atticorum quadringenta & triginta duo millia; Romanorum trecenta septuaginta octo millia; Talenta Sicula vel Attica vetera mille, Stateres Atticos mille quingentos, drachmas Atticas sexies mille, Minas Atticas sexaginta, libras Parifienses vnam & quadraginta, & vnam insuper sexagesimam quartam. Pollux. τὸ μὲν Ἀττικὸν τάλαντον ἑξακισχίλιας ἐδιδύατο δραχμὰς Ἀττικὰς, μναὶ ἐξήκοντα. Suidas absolute Talentum vocat, τάλαντον, οἷς φησὶ Διόδωρος ἐν τῷ περὶ σατυρῶν, μνῶν ἔσθιν ἕ. ἢ ὅ μνα δραχμῶν ἕ. ἢ ὅ δραχμῶν ὀβολῶν ἕξ. Demosthenes prima Philippica: χρήματα τοίνυν, ἐστὶ τὴ τετρακισπρέσιον τοῖς στρατευομένοις μόνον τῆ δυνάμει ταύτῃ, τάλαντα ἐννεήκοντα χίμην κεν πωρῶς. Nempe duo, vt docet sequens explanatio, δέκα μναὶ ταχέως τετρακισκόντα τάλαντα. εἴκοσι εἰς τῶν νῶν μναὶ ἑ μινὸς ἐκάστη, στρατιάς ὃ διχίλοις τοσούτῃ ἔτερον. ἵνα δέκα ἑκάστῃ ἑ μινὸς ὃ στρατιώτης δραχμὰς σατραπείων λαμβάνῃ, τοῖς ὃ ἰσπεύσει δὲ κοσίοις ἔσθιν ἂν τετρακόντα δραχμὰς ἑκάστῃ λαμβάνῃ ἑ μινὸς, δώδεκα τάλαντα. Festus. Talentorum non vnum est genus, Atticum est sex millium denariorum. Idem Neapolitano totidem denarios tribuit. Plinius l. 35. cap. 11. Talentum Atticum

Atticum XVI. taxat Varro, hoc est, denariorum sex millibus, ut recte legit & explicat Budæus; sed ea lege, ut drachmæ denarius æquetur, non drachma denario. Sic Cicero in Oratione pro Rabirio Posthumo decem millia talentum explicat bis millies & quadringentis. A. Gellius l. 3. c. 13. Aristotelem quoque traditum est libros pauculos Speusippi Philosophi post mortem eius emisse talentis Atticis tribus, ea summa fuit nummi nostri duo & septuaginta millia. Plutarchus in Antonio: Cum Curio intercessisset pro CCL. talentis, pater id a gre ferens domo sua expulit Antonium. Id Cicero Philippica secunda sexagies H s. vocat. Plurima huiusmodi videre est apud Budæum magna diligentia ab ipso coaceruata. Ex quibus omnibus colligere est, Talentum Atticum proculdubio denariorum drachmalium sex millibus æstimatum. At si denarius pro pondere accipiatur, vel pro nummo Consulati, legitimum suum pondus, pretium & æstimationem obtinente, tum re vera Talentum Atticum non nisi denariorum quinque millibus ducentis & quinquaginta erit æstimandum. Budæus ergo drachmam denario æquans Talentum Atticum æstimat sexcentis aureis. Re vera quingentis tantum æstimandus est, siue libris Turoneis nostratibus mille quingentis.

CXX:

Talentum Euboicum pendet Hebræorum granorum quingenta sexaginta millia, Atticorum quingenta & quatuor millia, Romanorum quadringenta quadraginta & vnum millia, drachmarum Atticarum septem millia, Minas Atticas vel Euboicas septuaginta. In huius Talenti definitione plurimum desudauimus, propterea quod ne veterum quidem Scriptorum nedum recentiorum vllum adhuc videre mihi licuit, in cuius verbis non subesset aliquod librarii mendum, aut Scriptoris error. In quibus sane retegendis

si nos ipsi hallucinamur, veniam nobis tum, opinor, non gra-
 tuatus condonabit lector, cum in indagando vero aliquandiu
 ipse laborauerit Herodotus l. 3. τὸ ὃ Βαβυλωνίον τάλαντον διώαται Ἐυ-
 βοϊδας ἐβδμήκοντα μνᾶς, lege, τὸ ὃ Εὐβοικὸν τάλαντον &c. Is error vel ad a-
 lia properanti Herodoto per incogitantiam excidit, vel si li-
 brario imputari potest, adeo vetus est, vt ipsi Polluci impo-
 fuerit, qui talento Babylonio tribuit ἑπτακισιλίας δραχμάς, ἐβδμήκον-
 τα μνᾶς Ἀττικῆς, quod Euboico proprie conuenit. Festus. Euboi-
 cum Talentum nummo Græco septem millium & quingen-
 torum Cistophorum est, nostro quatuor millium denariorum.
 Lege, Euboicum Talentum nummo Græco septem millium
 drachmarum, quingentorum Cistophorum est, nostro viginti
 quatuor millia D C H. S. Quæ si recte à nobis leguntur, tum Ci-
 stophorus nummus erit pendens Atticas drachmas quatuor-
 decim, vt supra statuimus. Sed correctionum nostrarum fun-
 damenta ex sequentis talenti definitione nobis stâbilienda
 sunt. Euboicum ergo talentum æstimamus libris Turoneis no-
 stratibus 1837. & decem solidis.

CXXI.

Talentum Babylonium pendet Hebræorum granorum
 quingenta septuaginta sex millia, Atticorum quingenta octo-
 decim millia & quadringenta. Romanorum quadringenta
 quinquaginta tria millia & sexcenta. Minas Babylonias sexa-
 ginta, Atticas septuaginta duas, drachmas Atticas septies
 mille ducentas. Ælianus c. 22. τὸ ὃ Βαβυλωνίον τάλαντον διώαται ἑπτακί-
 σιλίας δραχμάς, ἐβδμήκοντα μνᾶς Ἀττικῆς. Bahal hátuc in voce Kontrinak, videtur
 hoc talentum Kontris; Minam vero Babyloniam Kontir nun-
 cupare, & vtrumque definire, sed truncis & obscurissimis ver-
 bis. Mefekes scheni kontirin cain me cain suagos kontirifin
 kontirifin sa kontirin kontirin, phetesch schmoneh mah vno-
 tel ib mah leminin schlo hua chodosch kebi schehua mukan,
 quæ videntur ita restitui & explicari posse. Singula kontirifin
 pendent

pendent sexagena kontirim, (perperā pro LX. scribitur LXI.)
 Deinde desunt hæc verba hic parēthesi inclusa (Kontir duo-
 denas vncias, vncia) oētingēta grana sanctuarii. Quæ si ad com-
 munia redigere velis singulis centuriis detrahenda sunt dena
 grana. Bahal haruc grana sancta vocat, quæ nos Hebraica,
 Communia vero, quæ nos Attica nuncupamus. Herodotus
 Thalia Persarum opes explicans totum Persarum Imperium
 in viginti νόμοις distribuit, quorum vltimus & amplissimus erat
 Indicus. *Ἰνδῶν δὲ πλῆθος τε πολλῶ πλείον ὄντι πάντων τῶν ἡμεῖς ἰδιῶν ἀνθρώπων,
 καὶ φέρον ἀσταρίνεον πρὸς πάντας τὰς ἄλλας ἐξήκοντα καὶ τριηκόσια τάλαντα ψήγμα ἑ-
 νόμοις εἰκοσὸς ἕξ. τὸ μὲν δὴ ἀργύριον τὸ Βαβυλωνίον πρὸς τὴν Εὐβοικὸν συμβαλλέ-
 μανον τάλαντον, ὡς τεσσαράκοντα (lege, τέσσαρα) καὶ πεντακόσια καὶ ἐννακισχίλια
 τάλαντα. τὸ δὲ χρυσοῦν τρεῖς καὶ δεκάσιον λογιζόμενον τὸ ψήγμα εὐείσκειται ἐν Εὐ-
 βοικῶν (lege, Βαβυλωνίων) τάλαντων ὀγδοήκοντα καὶ ἑξακοσίαν καὶ τετρακισχίλιον
 τῶν ὧν πάντων συνηθημέων τὸ πλῆθος Εὐβοικὰ τάλαντα σικελέζετα εἰς τὸν
 ἐπείκειον φέρον Δαρειῶν μύρια καὶ τετρακισχίλια καὶ πεντακόσια, καὶ ἐξήκοντα, (lege, ὀγ-
 δοήκοντα) τὸ δὲ ἐπὶ τῶν ἑλασσον ἀπείεις ἔλεγω.* Hæc Herodoti verba adeo
 inuoluta sunt, adeo inter se pugnancia, vt nihil in toto hoc
 nummario negotio me diutius torserit, & vexarit, & vix ad-
 huc ipse mihi satisfacio. Dicam tamen, quid post multas va-
 riasque coniecturas tandem in mentem venerit. Primum sin-
 gulares summa in vndeuginti νόμοις appositæ videntur pleræq;
 mendosæ vel imperfectæ. Eæ videntur omnes assurgere tan-
 tum ad septem talentorum millia septingenta & quadraginta.
 Reuera assurgebant ad nouem talentorum Babyloniorum mil-
 lia quingenta & quatuor. Quatuor enim legendum censeo,
 non quadraginta. Ea conficiunt nouem Talentorum Euboi-
 corum millia septingenta septuaginta quinque. Argentum au-
 tem, inquit Herodotus, Babylonico, aurum Euboico pondere
 pendebatur, nempe in iis prouinciis, quæ argentum simul &
 aurum pendebant, quales erant forsan omnes aut plerique
 priores vndeuginti νόμοι. Licet Herodotus maioris tantum
 summa,

summæ, nempe argentæ, rationem habuerit. Atque hæc forte causa est, cur ἀνακεφαλαίωσι discrepet ab epilogismo singularium summarum, quia videlicet in vltima illa collectione suppleuit id, quod in particularibus summis omiserat. Aurum Indicum erat trecentorum & sexaginta talentorum, quot scilicet diebus constabat annus Asiaticus. Ea summa per tredecim multiplicata conficit præcise quater mille sexcenta & octoginta talenta, Babylonia non Euboica.

Babylonia igitur hæc talenta conficiebant Euboicorum talentorum quatuor millia octingenta & tredecim. Hæc summa cum superiori coniuncta conficit Euboicorum talentorum quatuordecim millia quingenta octoginta octo. Sed illa octo Talenta excurrentia apponere non dignatus est Herodotus: τὸ δ' ἐπὶ τούτων, inquit, ἔλαστον ἀπίεις ἢ λέγω. Sed vt omnia complectamur, Darius ex toto suo Imperio non plura colligebat, quam septendecim Atticorum Talentorum millia & duodeuiginti. Id quomodo fieri potuerit, quomodo intelligendum videatur, alias fortasse dicemus, si D E V S dederit.

Cæterum hoc Talento Euboico utebantur templi Delphici Hierophantæ, vt colligi potest ex epilogismo Diodori Siculi ad annum V. C. 407. ὅτι Ἀρχόντι Θεμιστοκλέους τεύτῳ ὁ φαύλλῳ ἀδελφῶς ὀνομαρχῶσα πηγήσας ἐκ ὀλίγα τῶν ἀναθημάτων κατέκοψεν εἰς τὰς τῶν ξένων μισθοφορίας. τὰς δὲ ἀνατεθείσας ὑπὸ Κροίσῳ τῷ Λυδῶν βασιλέως χρυσῶς πλίθους ὄσας ἢ καὶ διταλάντας κατέκοψεν εἰς νόμισμα φιάλας ἢ χρυσῶς τὴν ξειμναίης καὶ λίοντα χρυσῶν, καὶ γυναικῶν λ. ταλάντων χρυσῶν ἀργύρων τῶν πάντων, ἃσε τὸ πᾶν κατακοπὴν τὸ χρυσίον εἰς ἀργεῖον λόρον ἀναρμένων τῶν χρημάτων εἰς ἑκατὰ τάλαντα τετρακισχίλια. Primum leonem illum aureum fuisse δεκάταλαντον constat, cum à Cræso missus est, postquam autem templum conflagrauit, liquefacto auro leo pendeat tantum ἑξοκτονήμι-τάλαντον, teste Herodoto, hoc est, sex talenta cum semisse. Diodorus tamen ita agit, ac si nihil auri deperiisset, quod excusari, & cum

& cum ratione conuenire potest, Quantum enim leoni de-
 cefferat, tantum vasi accesserat. Aurum enim igne non consu-
 mitur. Præterea Diodorus ita agit, ac si centum & viginti la-
 teres donasset Cræsus singulos binûm talentum. Re vera tre-
 decim tantum & centum lateres donauit binûm Talentum,
 quatuor vero ἀπέφθυ χρυσῶ τεία ἡμιτάλαντα ἕκαστον ἔλκοντα. τὰ δ' ἄλλα
 ἡμιπλίνθια, λέκκῃ χρυσῶ σαθρὸν διτάλαντα. Colliguntur Talenta non
 ducenta quadraginta, vt putat Diodorus, sed ducenta trigin-
 ta sex, Phialæ autem, mulier & leo pendebant simul quadra-
 ginta duo talenta. Consurgunt ducenta & duodeoçtoginta
 auri talenta Euboica, ac proinde trecenta viginti quatuor At-
 tica, quæ ratione sesquiduodecupla conficiunt argenti talenta
 Attica quatuor millia & quinquaginta. Illa vero quinquaginta
 omisit Diodorus, tum quia rotundato numero contentus
 fuit, tum ob detrimentum aliquod, quod in huiusmodi nu-
 mismatum percussionibus vitari non potest. Plutarchus in A-
 lexandro ait, Susis inuenta περυσισμύεια talenta. Arrianus vero
 πεντακισμύεια. Dicamus re vera inuenta circiter Babyloniorum
 quadraginta Atticorum duodequinquaginta millia. Talen-
 tum igitur Babylonium valet mille oçtingentas & nona-
 ginta libras Turoneas nostrates, vel aureos sexcentos & tri-
 ginta.

CXXII.

Talentum Ægyptium pendet gran. Roman. quadringenta
 oçtoginta tria millia, oçtingenta & quadraginta, drachma-
 rum Atticarum septem millia sexcenta & oçtoginta, Minas
 Ægyptias sexaginta, libras Romanas oçtoginta, Parisienses
 quinquaginta duas & semissem. Plinius l. 33. cap. 3. Talentum
 Ægyptium oçtoginta pondo capere, tradit Varro. Hoc talen-
 tum quidam vocant talentum Atticum maius. Liuius Decadis
 I V. lib. VIII. Argenti probi Attica talenta XII. millia intra
 duode-

duodecim annos pensionibus æquis. Talentum ne minus pondus LXXX. Romanis ponderibus pendat. Pseudopriscianus. Livijs, inquit, ostendit, magnum talentum Atticum habere octoginta libras &c. quæ subiunguntur, sunt & inepta & *αίσιστα*. Sed hoc saltem agnoscimus, auctorem illum legisse Attica talenta, ut habent tum excusum M S S. Codices Liviiani, non autem Euboica, ut legendum censet Budæus libro tertio sui Assis. Talentum Ægyptium valet bis mille & sexdecim libras Turoneas nostrates.

CXXIII.

Talentum Ægineticum pendet Hebræorum granorum octingenta, Atticorum septingenta & viginti, Romanorum sexcenta & triginta millia; drachmarum Atticarum decem, Ægineticarum sex millia, Minas Atticas centum, Ægineticas sexaginta. Pollux. τὸ πάλαιον Αἰγινᾶϊον δυνάται μυρίας δραχμῶν Ἀττικῶν ἢ ἑκατὸν μινᾶς Ἀττικῶν. Valet ergo libras Turoneas nostrates bis mille quingentas.

CXXIV.

Talentum Hebræorum pendet Hebræorum grana nonaginta sexaginta, Atticorum octingenta sexaginta quatuor, Romanorum septingenta quinquaginta sex millia, Siclorum sanctuarii siue librarum Turonearum tria millia, drachmarum Atticarum duodecim millia, Ciuiles Hebræorum minas sexaginta, sacras quinquaginta, Atticas centum & viginti, libras Parisienses octoginta & semunciam, Romanas centum viginti quinque. Huius talenti definitio colligitur ex Exod. c. 38. v. 28. Rabbi David Kimchi ait, talentum esse duplex, commune quidem siue prophanum, aut ciuile sexaginta *λίτραν*. Sacrum vero centum & viginti *λίτραν*, ubi *λίτρας* vocabulo minam Atticam intelligit. Prius ergo talentum illud est Atticum, posterius Hebræorum proprium. Epiphanius Hebræum talentum indistincte & simpliciter talentum vocat. *πάλαιόν ἐστι τὸ ὑπερβάλλον πᾶν*

